

CONSILIUL NAȚIONAL
AL BAROURILOR

AVOCAȚII

GHID PRACTIC
CONTESTAREA
PERCHEZIȚIILOR
LA DOMICILIU ȘI
ÎN CABINETELE DE AVOCATURĂ

1RE
ÉDITION

**COMISIA PENTRU DREPTURILE ȘI
LIBERTĂȚILE OMULUI**

GHID PRACTIC
CONTESTAREA PERCHEZIȚIILOR LA
DOMICILIU ȘI ÎN CABINETELE DE
AVOCATURĂ

EDIȚIA 1

CUVÂNTUL PREȘEDINTELUI

Perchezițiile, prin caracterul lor intruziv în viața și intimitatea fiecăruia dintre noi, sunt traumatizante. Din momentul declanșării lor, acestea au un caracter inexorabil. Asistăm la ele neputincioși, uneori revoltați. Nu putem găsi un remediu decât după acestea au loc.

Perchezițiile ilustrează perfect tensiunea care există între necesitățile legate de apărarea ordinii publice, prin cercetarea persoanelor care comit infracțiuni, și obligația de a garanta drepturile și libertățile fiecăruia. Este imperativ să se găsească un echilibru între aceste două cerințe ale statului de drept, fără a ceda facilității de a sacrifica libertățile în favoarea securității.

Pentru avocați, miza perchezițiilor este cea a protejării secretelor și confidențelor care le sunt încredințate de către clienții lor pentru necesitățile reprezentării și apărării intereselor acestora, atât în ceea ce privește consilierea, cât și litigiile.

Or, secretul este în cel mai bun caz pus sub semnul întrebării și în cel mai rău caz atacat, diminuat sau demontat. În vremea tiraniei transparenței, se creează teamă și disconfort atunci până în punctul în care se dorește reducerea forței domeniului său de aplicare și de apărare.

Cu toate acestea, secretul profesional al avocaților este o condiție, o garanție a libertății. Acesta are o legătură intimă și indisolubilă cu drepturile apărării fără de care statul nostru de drept nu este decât un argument circular lipsit de sens. În mod evident, acesta nu există pentru a ascunde acțiunile lipsite de scrupule ale avocaților, oricare ar fi gradul lor de severitate.

Nimeni nu este scutit de percheziții, nici măcar magistrații sau jurisdicțiile care, la rândul lor, au cunoscut recent stupefacția și amărăciunea generate de această măsură intruzivă. Aceștia se conformează Consiliului constituțional a cărui decizie din 4 decembrie 2015¹ a dus la crearea de către legislator a articolului 56-5 în codul de procedură penală prin legea din 3 iunie 2016 care consolidează lupta împotriva crimei organizate, a terorismului și a finanțării acestora, și care ameliorează eficacitatea și garanțiile procedurii penale. Acest articol, care se aplică începând cu 1 octombrie 2016, are ca obiect organizarea condițiilor pentru confiscarea documentelor care pot fi ascunse prin secretul deliberării.

---

¹ Consiliul constituțional decizia nr. 2015-506 QPC din 4 decembrie 2015, *DI Gilbert A.* [Respectarea secretului profesional și a drepturilor apărării în cazul confiscării de documente cu ocazia unei percheziții], Monitorul Oficial al Republicii Franceze (JORF) nr. 0283 din 6 decembrie 2015 pagina 22502.

Astfel, avocații și magistrații își unesc forțele cu privire la protejarea secretului profesional pentru avocați și a secretului deliberării pentru magistrați. Participând împreună la aplicarea justiției, aceștia știu că protejarea confidențialității este o condiție pentru garantarea libertăților și independenței acestora în exercitarea funcțiilor respective.

Prezentul ghid, ca toate ghidurile sau manualele publicate de către Consiliul național al barourilor, este simplu, practic și util. Acesta conține sfaturi și recomandări, dar nu conține dispoziții cu caracter normativ rezervate doar Regulamentului intern național.

Sincere mulțumiri lui Vincent Nioré și David Lévy, avocați ai baroului din Paris și respectiv membru și expert al Comisiei pentru Drepturile și Libertățile Omului din cadrul Consiliului național al barourilor, precum și departamentului juridic, pentru elaborarea acestui ghid care, sper eu, nu va trebui să fie deschis decât cu unele excepții sau, dacă ne putem permite să visăm, niciodată.

Pascal EYDOUX
Președintele Consiliului național al barourilor

CUPRINS

CUVÂNTUL PREȘEDINTELUL CONSILIULUI NAȚIONAL AL BAROURILOR.....	p.02
CUPRINS	p.04
ABREVIERI COMUNE	p.07
INTRODUCERE.....	p.09
FIȘA Nr. 1: TERMENI ȘI DEFINIȚII	p.20
1. Percheziție	p.20
2. Vizită la domiciliu	p.20
3. Confiscări	p.20
4. Articolul 56-1 din codul de procedură penală	p.21
FIȘA Nr. 2: CONDIȚIILE PRELABILE PERCHEZIȚIEI	p.23
A. Condițiile de fond.....	p.23
1. Justificarea necesității percheziției.....	p.23
2. Implicarea avocatului în comiterea unei infracțiuni prelabile percheziției.....	p.24
3. Vigilența în utilizarea abuzivă a procedurii: percheziția pentru descoperirea unei infracțiuni.....	p.24
3.1. Principiu	p.24
3.2. Puncte de vigilență.....	p.25
B. Condițiile de formă.....	p.25
1. Avocatul percheziționat	p.25
1.1. Avocatul în funcție înscris în tabloul baroului.....	p.25
1.2. Avocatul care nu își mai exercită profesia în mod efectiv.....	p.25
1.3. Avocatul din alt stat membru al UE care își exercită profesia în Franța cu titlu ocazional	p.25
1.4. Avocatul investit cu funcții judiciare	p.25
2. Locul percheziției	p.26
2.1. Cabinetul avocatului sau al președintelui baroului.....	p.26
2.2. Domiciliul avocatului sau al președintelui baroului.....	p.26
2.3. Sediul ordinului avocaților și al CARPA.....	p.26
2.4. Sediile instituțiilor și organismelor tehnice ale profesiei	p.26
3. Decizia scrisă și motivată a magistratului: JLD, procuror și judecător de instrucție.....	p.27
3.1. În etapa de anchetă preliminară	p.27
3.2. În etapa de anchetă a infracțiunilor flagrante	p.27
3.3. În timpul unei anchete judiciare.....	p.27
3.4. Vizite la domiciliu ale administrației fiscale și ale autorităților administrative independente.....	p.28
C. Calitatea persoanei care face obiectul percheziției	p.30

FIȘA Nr. 3: DESFĂȘURAREA PERCHEZIȚIEI.....	p.31
Observații introductive.....	p.31
A. Programul	p.31
Un principiu.....	p.31
Trei excepții.....	p.31
Informarea prealabilă a președintelui baroului	p.31
B. Părțile implicate în percheziție	p.32
1. Avocatul percheziționat.....	p.32
1.1. Consimțământul avocatului percheziționat.....	p.32
1.1.1 Principiul.....	p.32
1.1.2. Excepția.....	p.32
1.2. Prezența sau absența avocatului.....	p.32
1.2.1. Prezența fizică a avocatului.....	p.32
1.2.2. Absența fizică a avocatului.....	p.32
1.3. Dreptul de a nu spune nimic	p.33
1.4. Posibilitatea luării în custodie	p.33
2. Magistratul inițial responsabil cu percheziția sau magistratul delegat de acesta.....	p.34
2.1. Magistratul trebuie să informeze președintele baroului înainte de începerea percheziției.....	p.34
2.2. Asigurarea liberei exercitări a profesiei de avocat	p.35
2.3. Procesul-verbal al percheziției	p.35
2.4. Acordarea atenției cu privire la documentele sigilate.....	p.36
3. Președintele baroului sau delegatul acestuia.....	p.36
3.1. Prezența președintelui baroului sau a delegatului acestuia	p.36
3.2. Informarea președintelui baroului sau a delegatului acestuia.....	p.36
3.3. Rolul președintelui baroului sau al delegatului acestuia: protejarea secretului profesional și exercitarea dreptului la apărare.....	p.37
3.4. Procesul-verbal al contestației.....	p.38
C. Documentele și obiectele confiscate	p.40
1. Confiscarea documentelor relevante pentru anchetă sau instrucție.....	p.40
1.1. Anchetatorii nu pot consulta elementele confiscate	p.40
1.2. Obiectele confiscate trebuie să aibă legătură cu infracțiunea anchetată	p.40
1.3. Diferența între confiscare și rechiziție	p.40
2. Documentele aflate sub incidența secretului profesional pot fi confiscate.....	p.41
3. Confiscarea datelor digitale	p.43
3.1. Copia după hard disk trebuie să fie contestată în totalitate	
3.2. Poșta electronică	p.43
3.3. Date stocate în cloud.....	p.44

FIȘA Nr. 4: CONTESTAREA PERCHEZIȚILOR ȘI A CONFISCĂRILOR	p.45
A. Controlul perchezițiilor: ședința judecătorului de libertăți și detenție ca urmare a contestării confiscării	p.45
1. JLD trebuie să dispună de original sau de o copie a dosarului procedurii.....	p.45
2. Președintele baroului va solicita comunicarea dosarului de anchetă sau de instrucție.....	p.45
3. Persoanele prezente la ședința JLD	p.45
4. Ședința are loc în 5 zile de la data primirii documentelor confiscate.....	p.46
5. Trebuie să se procedeze la examinarea minuțioasă a fiecăruia dintre documentele confiscate.....	p.47
B. Hotărârea judecătorului de libertăți și detenție cu privire la contestații	p.48
1. Confirmarea confiscării sau restituirea imediată.....	p.48
2. Trebuie să se ia în considerare faptul că documentele restituite nu conțin dovada participării avocatului la comiterea unei infracțiuni	p.48
C. Nulitatea perchezițiilor: sancționare nerespectării formalităților și a garanțiilor procedurale (articolele 56-1 alineatul 1 și 59 alineatul 2 CPP)....	p.49
CONCLUZII	p.51
ANEXE	p.53
I. Cele 10 porunci ale avocatului percheziționat.....	p.54
II. Cele 10 porunci ale președintelui baroului sau ale delegatului acestuia prezent în timpul percheziției	p.55
III. Lista de verificare.....	p.56
Puncte care trebuie verificate în timpul unei percheziții sau vizite la cabinetul și/sau la domiciliul unui avocat, precum și ședința cu privire la contestații înaintea judecătorului de libertăți și detenție.	
IV. Lista membrilor comisiei pentru Drepturile și libertățile omului din cadrul Consiliului național al barourilor - mandatul 2015-2017	p.59

ABREVIERI COMUNE

APF: Autoritatea piețelor financiare

CA: Curtea de apel

Cas. Crim.: Curtea de casație, secția penală

CEDO: Curtea europeană a drepturilor omului

CMF: Codul monetar și financiar

Cons. const.: Consiliul constituțional

Conv EDO: Convenția europeană a drepturilor omului

CP: Codul penal

CPP: Codul de procedură penală

JLD: Judecătorul de libertăți și detenție

TPI: Tribunalul de primă instanță

INTRODUCERE

INTRODUCERE

David LÉVY

Avocat al baroului din Paris
Expert pe lângă Comisia pentru
Drepturile și Libertățile Omului

Vincent NIORE

Avocat al baroului din Paris
Membru al Comisiei pentru Drepturile și
Libertățile Omului

Françoise MATHE

Avocat al baroului din Toulouse
Președinte al Comisiei pentru Drepturile
și Libertățile Omului

CARE ESTE MOTIVUL ACESTUI GHID?

Pentru a informa, în primul rând, președintele baroului sau delegatul acestuia, „*protectorul dreptului la apărare*” și „*garanția specială de procedură*”, precum și pentru calificarea deciziilor Secției penale a Curții de casație și Curții europene a drepturilor omului, dar și pentru a informa avocații, singurele și ultimele bastioane împotriva intruziunii, pentru a lupta atât în numele justițiabililor, cât și în nume propriu.

Pentru a oferi atât soluțiile, cât și elementele practice indispensabile pentru intervenția în cadrul unei percheziții care vizează un avocat la cabinetul și/sau domiciliul acestuia.

Din acest punct de vedere, prezentul ghid nu include cerințe de reglementare. Nu se adaugă la dreptul pozitiv, dar oferă indicații practice cu privire la starea sa, precum și cu privire la interpretarea și aplicarea corectă din perspectiva protejării secretului profesional.

În cazul în care practicarea perchezițiilor care vizează avocații este în creștere (1), necesitatea protejării intransigente a secretului profesional (2) trece prin rolul de contestatar activ și ferm al președintelui baroului sau al delegatului acestuia (3).

1. CÂTEVA CIFRE

În cazul în care nu dispunem de numărul de percheziții desfășurate împotriva avocaților care nu aparțin de baroul din Paris, practica ce îi vizează pe aceștia din urmă în 2014, 2015 și în primul semestru al anului 2016 ne permite să constatăm o intensificare a măsurilor intruzive cu privire la avocați.

1.1. În 2014, au fost percheziționați 17 avocați înscriși în baroul din Paris. Câțiva dintre aceștia au fost percheziționați de către mai mulți judecători de instrucție, la domiciliu și la cabinet, în cazuri diferite (două percheziții pentru un avocat în aceeași zi cu privire la două dintre dosarele acestuia și patru percheziții în aceeași zi pentru un alt avocat cu privire la patru dintre dosarele acestuia).

Cu privire la cei 17 avocați percheziționați, aceștia au fost repartizați autorităților care au efectuat percheziția după cum urmează:

- 13 pentru judecătorii de instrucție din cadrul Diviziei financiare.
- 2 pentru parchetul financiar (F2) fără judecătorul de instrucție.
- 1 pentru un judecător de instrucție din Paris.
- 1 pentru un judecător de instrucție din provincie.
- 1 pentru Autoritatea piețelor financiare (APF).

Niciun avocat al baroului din Paris nu a fost percheziționat de către Administrația fiscală în temeiul articolului L. 16B din Manualul procedurilor fiscale (MPF) sau la plângerea administrației.

Concomitent cu percheziția, 3 avocați au fost luați în custodie.

În total, am calculat un număr impresionant de 32 de percheziții la cabinetele/domiciliile avocaților.

Numărul total al ședințelor judecătorilor de libertăți și detenție (JLD) din Paris și din afara Parisului împreună cu ședințele de expulzare după expertiză ajunge la 23 cu privire la 11 cazuri de sesizare ale JLD.

Dintre cei 17 avocați percheziționați, 10 aparțin mediului sau anturajului direct sau indirect și sunt adversarii unui fost șef al statului, astfel încât asistăm la apariția unui drept penal politic.

Pe de altă parte, se observă un punct comun între anumiți colegi care păstrează legătura cu țările Magrebului și țările din Africa subsahariană (Libia, Mali, Senegal, Coasta de Fildeș).

1.2. În 2015, 18 avocați înscrși în baroul din Paris au fost percheziționați în mod direct. Putem adăuga 3 avocați vizați cu privire la apropiatii acestora care au fost și ei supuși unei percheziții.

Cu privire la această perioadă, 8 avocați fiscali din Paris au fost percheziționați, în timp ce unul singur a fost percheziționat în 2014.

Pentru 2015, avocații au fost repartizați autorităților care au efectuat percheziția după cum urmează:

- 3 pentru parchetul național financiar fără judecătorul de instrucție
- 7 pentru judecătorii de instrucție ai Diviziei financiare
- 3 pentru judecătorii de instrucție ai altor jurisdicții
- 2 pentru procuror în cazuri de drept comun

Cu privire la cele 18 percheziții, am asistat la șase cazuri de luare în custodie în mod concomitent.

Au fost 10 cazuri de sesizare a JLD care au dus la 13 audieri.

1.3. Primul semestrul al anului 2016 furnizează cifre care sunt aproape similare cu cele ale anului 2014.

S-au efectuat 12 percheziții care au fost repartizate după cum urmează:

- 1 pentru judecătorii de instrucție ai diviziei financiare
- 1 pentru judecătorii de instrucție ai diviziei financiare într-un caz politico-financiar
- 9 în materie de drept comun pentru judecătorii din provincie și de la periferia pariziană
- 1 pentru procurorul financiar

Cu privire la această perioadă, procurorul național financiar nu a efectuat nicio percheziție. Referitor la acest punct, trebuie să se facă diferența între perchezițiile *decise* și cele *efectuate* de către procurorul național financiar.

Cu privire la aceste 12 percheziții, am asistat la trei cazuri de luare în custodie în mod concomitent.

Au fost 5 cazuri de sesizare a JLD care au dus la 11 audieri.

1.4. Pentru celelalte Barouri din Franța, trebuie stabilit un decont.

Președinții baroului sunt foarte sensibili în ceea ce privește realitatea perchezițiilor a căror presiune este reflectată în mod sistematic, așa cum s-a întâmplat recent cu privire la intruziunea procurorului acompaniat de jandarmi la domiciliul unui avocat al baroului din Montpellier, pe motivul unei pretinse încălcări a secretului profesional în favoarea unei persoane pe care o apăra...

2. NECESITATEA UNEI PROTECȚII INTRANSIGENTE A SECRETULUI PROFESIONAL

2.1. Dacă ar fi necesar să se amintească, obligația de respectare a secretului profesional a fost în mod constant recunoscută de dreptul francez și înscrisă în lege încă de la introducerea acesteia în articolul 378 al Codului penal din 1810.

Astăzi, articolul 226-13 din Codul penal reia principiul conform căruia există un secret care este cunoscut de către anumite persoane „*fie prin statut sau profesie, fie pe motivul unei funcții sau misiuni temporare*”. Dezvăluirea acestui secret de către aceste persoane este sancționată penal.

Chiar dacă formularea lor a putut să evolueze, aceste principii nu au fost puse în discuție încă din 1810.

Cu titlu de exemplu, putem aminti decizia *Watelet* care stabilește principiul care, „*prin impunerea anumitor persoane, sub sancțiune penală, a obligației confidențialității ca pe o îndatorire a statutului lor, legislatorul a înțeles asigurarea încrederii care se impune în exercitarea anumitor profesii.*”²

---

2. Cas., 15 decembrie 1885, DP 1886.1.347; S. 1886.1.86 raport Tanon.

Menționăm de asemenea hotărârea Secției penale a Curții de casație din 9 septembrie 1897 care consacră principiul apărării gratuite și confidențialității care garantează relați dintre avocat și clientul său în termenii următori: „*Întrucât, în drept, în cazul în care, în termenii articolelor 89 și 35 ale Codului de instrucție penală, judecătorul de instrucție este investit cu puterea de a confisca toate documentele considerate a fi utile pentru stabilirea adevărului, această putere este limitată de principiul apărării gratuite care domină întreaga procedură penală și care ordonă respectarea comunicărilor confidențiale dintre acuzați și avocații pe care i-au ales aceștia sau pe care doresc să îi aleagă în apărare*”³.

Un secol mai târziu, Curtea de casație adoptă o formulare diferită a ordinului *Watelet*, dar rămâne fidelă principiului menționat mai sus: „*ceea ce a vrut legea să garanteze este securitatea confidențelor pe care o persoană are nevoie să le încredințeze unei alte persoane al cărui statut sau a cărei profesie, într-un interes general de ordin public, îi oferă calitatea de confident necesar*”⁴.

Astfel, secretul profesional al avocatului trece de la interesul general, de la interesul social cu privire la care acesta este de acord să recunoască cea mai mare valoare juridică. Într-adevăr, acesta are o „*miză socială pentru faptul că reprezintă încrederea indispensabilă pentru anumite relații*”⁵.

Cu siguranță, se pleacă de la afirmația unei infracțiuni referitoare la încălcarea secretului profesional.

Scopul nu este de a proteja profesioniștii cărora li se impune o îndatorire, ci de a proteja clienții acestora pentru care este vorba despre un drept absolut.

O decizie a TPI din Paris din 5 iulie 1996 exprimă simplu: „*infracțiunea de încălcare a secretului profesional este instituită, nu numai în interes general, pentru a asigura încrederea care se impune în exercitarea anumitor profesii, dar și în interes individual, pentru a garanta siguranța confidențelor pe care aceștia au nevoie să le facă anumitor persoane datorită statutului sau profesiei acestora*”⁶.

Este vorba despre o garanție esențială a cetățenilor în cadrul unei societăți liberale. Se abordează dialectica echilibrului între drepturile individului și cele ale societății în care trăiește acesta și, în prim plan, care include ordinea publică sau ordinea socială. În cei doi termeni ai dialecticii, este vorba despre buna funcționare a societății, locul pe care îl are individul, îndatorirea pe care acesta o are de a se proteja și de a proteja membrii săi împotriva prejudiciilor care le pot fi aduse și care sunt în cauză.

Adăugăm astfel, în mod natural, dialectica ce fondează jurisprudența constituțională în materie penală: asigurarea concilierii dintre, pe de o parte, prevenirea prejudiciilor aduse ordinii publice și cercetarea celorlalte infracțiuni, ambele necesare pentru apărarea drepturilor și principiilor de valoare constituțională, și, pe de altă parte, exercitarea libertăților constituționale garantate. Această dialectică nu este necunoscută problematicii perchezițiilor administrative autorizate în cadrul stării de urgență care nu va fi abordată în prezentul ghid.

³ Cas. crim., 9 septembrie 1897, Buletin secția penală. nr. 309.

⁴ Cas. crim., 19 noiembrie 1985, Buletin secția penală. nr. 364.

⁵ Yves Mayaud, D. 2001 cron. P. 3454, spec. p. 3459.

⁶ T.P.I. Paris, 5 iulie 1996, D. 1998 som. 86 obs. Th. Massis.

De exemplu, fiind vorba despre dreptul la apărare în temeiul articolului 16 al Declarației din 1789⁷, secretul profesional protejează înainte de toate clientul, iar justițiabilul nu poate să beneficieze de o apărare efectivă în cazul în care relația de încredere pe care o are cu avocatul său nu este protejată de secretul profesional.

2.2. Secretul profesional al avocatului este de asemenea tratat pe larg de către jurisdicțiile europene, fie că este vorba despre Curtea de justiție a Uniunii europene (CJUE) sau despre Curtea europeană a drepturilor omului (CEDO).

2.2.1. Directiva nr. 2013/48/UE din 22 octombrie 2013 privind dreptul de acces la un avocat în cadrul procedurilor penale și al procedurilor referitoare la mandatul de arestare european, la dreptul de informare a terților din momentul privării de libertate și la dreptul persoanelor private de libertate de a comunica cu terții și cu autoritățile consulare, stipulează în articolul 4 că „statele membre respectă confidențialitatea comunicărilor dintre suspecți sau persoanele urmărite penal și avocații acestora în exercitarea dreptului de acces la un avocat, prevăzut prin prezenta directivă. Aceste comunicări includ întâlnirile, corespondența, conversațiile telefonice și toate celelalte forme de comunicare autorizate de dreptul național”.

De asemenea, Curtea de justiție a Uniunii europene a invalidat recent directiva nr. 2006/24 privind păstrarea acestor date în special pe motiv că aceasta „nu prevede nicio excepție, astfel încât aceasta se aplică și persoanelor ale căror comunicări se află sub rezerva secretului profesional, în conformitate cu regulile dreptului național” (CJUE, Marea Cameră, 8 aprilie 2014, *Digital Rights Ireland și Seitlinger e.a.*, Aff. C-293/12 și C-594/12, § 58).

Vom menționa de asemenea că, în hotărârea *AM & S - AFF* din 18 mai 1982, Curtea de justiție a afirmat că „confidențialitatea respectă cerința conform căreia justițiabilii trebuie să aibă posibilitatea de a se adresa în mod liber avocaților lor a căror profesie include sarcina de a acorda, în mod independent, consultanță juridică tuturor celor care au nevoie. Corespondența dintre avocat și client este protejată de confidențialitate, atunci când este vorba despre o corespondență în cadrul dreptului la apărare și care provine de la avocați independenți care nu au legătură cu clientul prin raport de angajare. Confidențialitatea se referă la întreaga corespondență trimisă după deschiderea unei proceduri administrative care poate genera o decizie și trebuie să fie valabilă și pentru corespondența anterioară care are legătură cu obiectul unei astfel de proceduri” (CJCE, 18 mai 1982, *AM & S - Aff.* 155-79, Rec. p. 1675).

2.2.2. CEDO generează protejarea secretului profesional din articolul 8 al Convenției europene a drepturilor omului.

În hotărârea *Michaud c. Franței* din 6 decembrie 2012, CEDO decide că „în cazul în care articolul 8 protejează confidențialitatea întregii «corespondențe» dintre indivizi, acesta acordă o protecție îmbunătățită pentru corespondența dintre avocați și clienții acestora. Acest lucru se justifică prin faptul că avocații doresc să primească o misiune fundamentală

⁷. Consultați, de exemplu, Cons. const., decizia nr. 2011-223 QPC (Chestiunea Prioritară Constituțională) din 17 februarie 2012, *Ordinul avocaților baroului din Bastia [Luare în custodie în materie de terorism: desemnarea avocatului]*, Rec. p. 126. În decizia Consiliului constituțional nr. 95/360 DC din 2 februarie 1995, *legea privind organizarea jurisdicțiilor și procedura civilă, penală și administrativă* (Rec. p. 195), acest principiu a putut de asemenea să fie calificat drept „unul dintre principiile fundamentale recunoscute de legile Republicii reafirmate prin Preambulul Constituției din 1946, la care face referire Preambulul Constituției din 1958”.

într-o societate democratică: apărarea justițiabililor. Avocatul nu poate duce la îndeplinire această misiune fundamentală dacă nu garantează celor pe care îi apără că întreaga corespondență va rămâne confidențială. Aceasta este relația de încredere dintre aceștia, indispensabilă îndeplinirii acestei misiuni, care este în joc”. Curtea adaugă că „protejarea secretului profesional al corespondenței dintre un avocat și clientul acestuia este, în special, corolarul dreptului acestuia din urmă de a nu contribui la propria incriminare și că, prin urmare, corespondența beneficiază de o protecție îmbunătățită”⁸.

2.3. Tendința generală a jurisprudenței JLD din cadrul TPI din Paris constă în rezervarea secretului profesional doar pentru exercitarea dreptului la apărare în materie penală.

Secretul profesional nu ar mai exista pentru activitatea de consiliere în drept fiscal, nici pentru cea din contextul fiscal. În general, deciziile stipulează de asemenea că „Avocatul (...) a intervenit în calitate de consilier al acuzatului, dar în niciun moment în cadrul apărării intereselor acestuia în fața oricărei jurisdicții; pentru documentele confiscate nu poate fi vorba de protecția absolută a dreptului la apărare”.

Fiind vorba de exercitarea dreptului la apărare, JLD reține că „secretul profesional nu poate suferi derogări cu privire la exercitarea dreptului la apărare decât atunci când documentele confiscate în cadrul anchetei judiciare pot stabili implicarea avocatului într-o infracțiune, comisă de acesta din urmă în calitate de autor sau de complice”.

Vom menționa faptul că o ordonanță recentă a JLD din cadrul TPI din Paris consacră secretul profesional ocaziei activității de consiliere în termenii următori: „aceste documente nu au legătură cu dreptul la apărare, ci pot fi considerate ca fiind protejate de secretul profesional așa cum poate să reiasă din activitatea de consilier a Dlui (...)”. Totuși, aceeași decizie precizează în preambul „că niciunul dintre documentele confiscate în cadrul percheziției la cabinetul dlui (...) nu are legătură cu apărarea penală a unui client... că nu poate fi vorba despre protecția absolută a dreptului la apărare cu privire la acestea”.

O altă ordonanță privind confiscarea e-mail-urilor confidențiale dintre avocații fiscali, cu privire la o chestiune de drept fiscal, reține, prin restabilirea unei motivații discutabile, că toate aceste elemente „se raportează direct la infracțiunile cercetate și sunt de natură să fie luate în considerare pentru cercetarea dovezilor referitoare la aceste infracțiuni și la persoanele implicate”.

2.4. Pe de altă parte, jurisprudența celei de-a 32-a Camere Corecționale a TPI din Paris (noua Cameră financiară), care judecă avocații percheziționați trimiși în fața acesteia, decide că avocatul fiscal are îndatorirea de a furniza servicii îmbunătățite de consiliere și trebuie să demonstreze îndoială rezonabilă cu privire la obiectivul cercetat în mod real de către client (în afara de orice considerație a declarației de suspiciune în cadrul dispozitivului de combatere a spălării banilor prevăzut în codul monetar și financiar (CMF)).

⁸ CEDO, 6 decembrie 2012, *Michaud c. Franței*, cererea nr. 12323/11, punctul 118. Consultați în același sens, CEDO, 3 februarie 2015, nr. 30181/2015, *Pruteanu c. României*. Consultați de asemenea CEDO, 2 iulie 2015, *Vinci Construction c. Franței*, cererea nr. 63629/10; CEDO, 16 iunie 2016, *Versini Campinchi și Crasnianski c. Franței*, cererea nr. 49176/11.

Prin urmare, avocatul are o obligație de a preveni și de a refuza toate dosarele unui client care este suspect de fraudă.

2.5. În definitiv, și *contra legem*, este clar, din punctul de vedere al JLD din Paris și al judecătorului controlării măsurii intruzive, că avocații fiscali nu mai beneficiază de secretul profesional și pot fi percheziționați în mod valabil pentru că aceștia ar putea deține elemente utile pentru anchetă. JLD organizează o distincție subtilă între exercitarea dreptului la apărare stricto sensu în materie penală, protejat de secret (principiul apărării gratuite) și furnizarea serviciilor de consultanță fiscală, și chiar urmărirea unui litigiu fiscal care nu ar fi protejat de secret pentru a nu aparține acestei exercitări a dreptului la apărare.

În cazul în care s-a întâmplat ca JLD să consacre de două ori începând cu 2008 principiul prezumției de nevinovăție cu privire la avocați, o decizie a reținut recent o „*prezumție de infracțiune*” pentru prezentarea documentelor la dosarul procedurii, altfel spus o prezumție de vinovăție! Vigilența trebuie să fie imediată, deoarece nicio percheziție nu seamănă cu cealaltă, exercitarea dreptului la apărare impunându-se pentru fiecare ședință a JLD.

În cazul în care Curtea de casație a putut să judece faptul că relația de confidențialitate avocat-client nu se poate crea decât cu acuzarea clientului luat în custodie, pus sub acuzare sau în calitate de martor asistat, și desemnarea oficială a avocatului apărării, acest considerent – care nu are legătură cu realitatea meseriei de avocat – nu a împiedicat cu nimic magistrații instructori să percheziționeze în fapt avocatul apărării cu privire la toate dosarele care pot fi imputate clientului și de care se ocupa deja în cabinetul său⁹.

Judecătorii de instrucție nu efectuează niciodată o percheziție pentru un singur dosar, ci, în mod sistematic, pentru mai multe dosare pe care le consideră suspecte. Perchezițiile incidente sunt frecvente. Este vorba despre faptul că „sunt întinse toate antenele”, pentru a relua expresia unui magistrat, fost JLD din Paris, apărătorul avocaților.

Secretul profesional nu ar mai exista decât în materie penală pentru exercitarea dreptului la apărare, în plan teoretic în orice caz, întrucât, în practică, penaliștii sunt de asemenea audiați în calitate de martori sau percheziționați pentru apărarea pe care o practică sau sunt constrânși să își exercite funcția cu privire la clienții audiați, supravegheați, suspectați pe perioadă nedeterminată. În timpul acestei perioade nedeterminate, avocatul apărării riscă să li se alăture.

Filosoful Geoffroy de Lagasnerie exprimă perfect acest lucru: „*strategia utilizată pentru autorizarea intruziunilor în relația avocați-clienți este de fapt disimulată și subtilă, întrucât, pur și simplu, este vorba despre negarea intruziunii în această relație, chiar și atunci când aceasta este justificată prin afirmarea faptului că această relație nu este o relație avocat-client, adică prin negarea acestei relații: nu se justifică intruziunea în relație, ci se neagă relația pentru a justifica intruziunea*”¹⁰.

2.6. În acest context, vom menține contestațiile noastre cu vigilență și forță, întrucât ședința JLD permite în principiu dedramatizarea dosarului, întârzierea anchetei și cunoașterea conținutului, sau instaurarea contradicțiilor și obligarea judecătorului sau Procurorului să pledeze cu privire la percheziția acestuia.

⁹ Cas. Crim. 22 martie 2016 nr. 15-83205, nr. 15-83206; Cas. Crim. 15 iunie 2016, nr. 15-86043.

¹⁰ Intervenția „Secretul, Statul și dreptul” în cadrul colocviului „Avocatul și secretele” al Institutului de Apărare Penală din Marsilia, 25 iunie 2016.

3. PREȘEDINTELE BAROULUI GARANT AL PROTECȚIEI INTRASIGENTE A SECRETULUI PROFESIONAL

În general, principiul egalității armelor implică consacrarea în materie intruzivă a prezenței președintelui baroului, „garanția specială de procedură” și „protectorul dreptului la apărare”, cu putere de contestare cu privire la toate tipurile de măsuri intruzive referitoare la avocat. Acest lucru funcționează în mod natural pentru percheziții, dar în mod evident și pentru interceptarea comunicațiilor.

Președintele baroului sau delegatul acestuia este un contestatar, protector al dreptului la apărare și, ca atare, nu trebuie neapărat să respecte secretul profesional în timpul percheziției pe care o contestă fiind învestit cu misiunea de apărare.

Trebuie să aibă și acest rol în momentul comunicării interceptării conversațiilor telefonice cu privire la un avocat care i se adresează prin aplicarea articolului 100-7 CPP. Trebuie de asemenea să se adreseze judecătorului căruia îi va solicita motivele deciziei sale pe care o va putea contesta prin sesizarea JLD sau a Camerei de instrucție, chiar dacă niciun text nu prevede intervenția sa. Practicile îndrăznețe sunt cele care adesea creează marile reforme!

Șeful baroului nu este nici liderul și nici instrumentul percheziției, ci mai degrabă coșmarul acesteia prin contestația pe care o impune împotriva tuturor, iar rolul său nu „*exclude o apărare emfatică și intransigentă cu privire la acuzare*”¹¹.

Acest lucru nu trebuie să fie „solicitat” de către un magistrat instructor sau o altă autoritate. Intervenția sa este de drept. Nu este nici ofițer al poliției, nici ofițer de urmărire penală, fie că aceasta este judiciară sau administrativă.

În exercitarea acestei misiuni, președintele baroului sau delegatul acestuia reține întotdeauna prevederile articolului 17 al legii nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971 care încredințează consiliului ordinului „*atribuția tratării tuturor chestiunilor referitoare la exercitarea profesiei și asigurării respectării obligațiilor avocaților, precum și a protejării drepturilor acestora*”.

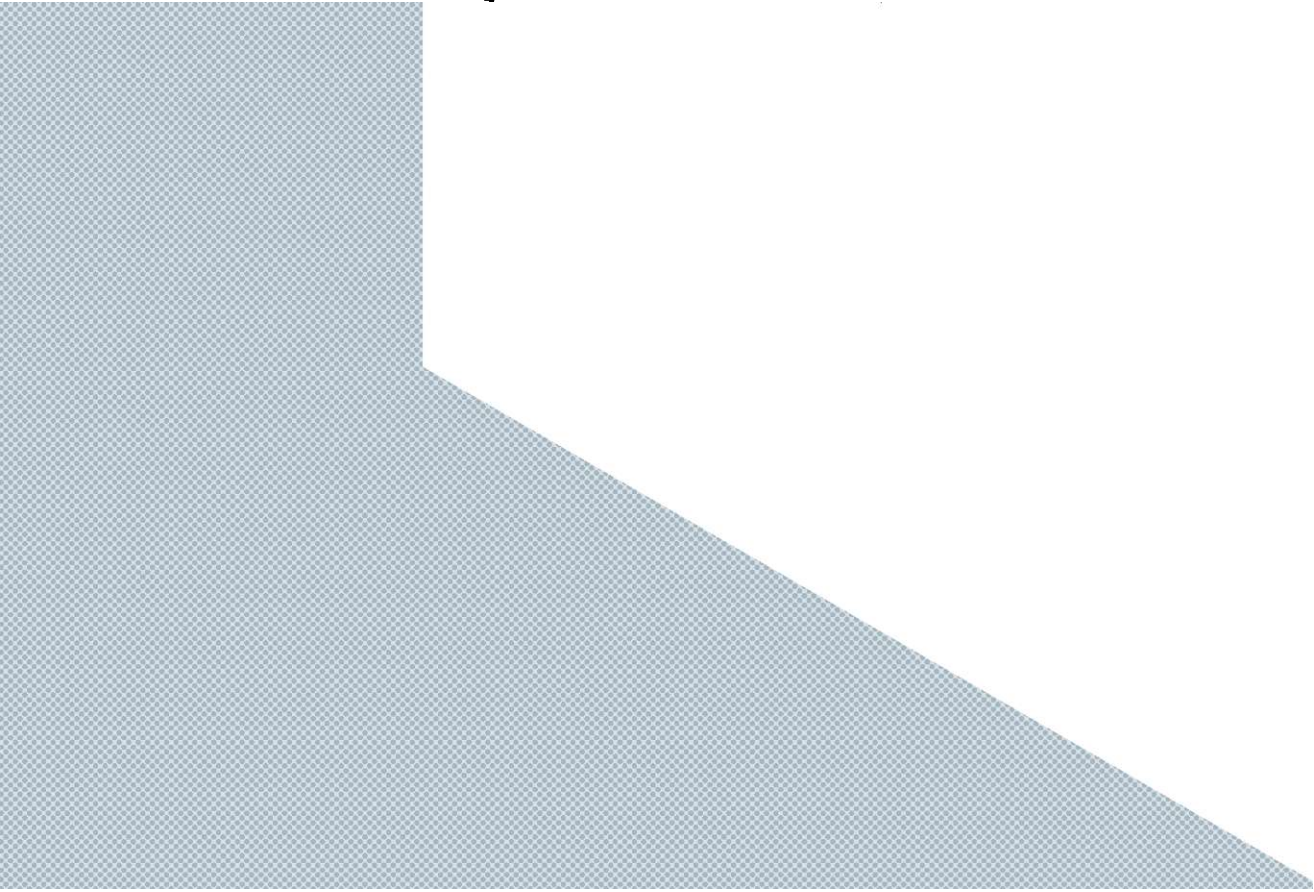
Nimeni nu ar accepta ca autoritatea judiciară, garanție constituțională a libertății individuale, să fie experimentată în practică de către avocați ca exprimare a unui fenomen violent.

Acest ghid poate să sprijine potențialii contestatari, uniți în mod armonios în această frumoasă, indispensabilă și nepieritoare exercitare a dreptului la apărare și la protejarea secretului profesional.

---

¹¹ Raportul grupului de lucru privind protejarea magistratilor, prezentat lui Jean-Jacques Urvoas, ministrul justiției, 28 iunie 2016, pagina 2: http://www.justice.gouv.fr/publication/RapportProtectionMagistrats_28_06_2016.pdf

FİŞE PRACTICE

Fișa nr. 1: TERMENI ȘI DEFINIȚII

1. PERCHEZIȚIE

„Măsură de investigație efectuată în orice loc (în special la domiciliul persoanei urmărite penal sau suspecte) și menită să cerceteze, în vederea confiscării, toate documentele, efectele sau obiectele care par a fi utile pentru stabilirea adevărului (art. 56 și 94 CPP).

Toate perchezițiile implică cercetarea, într-un spațiu de obicei închis, în special la domiciliul persoanei în cauză, a indicilor care permit stabilirea existenței unei infracțiuni și stabilirea autorului acesteia” - Cas. Crim., 19 martie 1994, nr. 118.

„Nu se consideră percheziție faptul de a prezenta documentele în vederea unei percheziții unui ofițer de poliție judiciară (OPJ), întrucât acesta din urmă nu se angajează în nicio cercetare pentru a intra în posesia acestor documente” - Cas. Crim., 20 sept. 1995, Buletin Nr. 276 » (Vocabular juridic CORNU).

2. VIZITĂ LA DOMICILIUL

„Măsură de instrucție efectuată la domiciliul inculpatului sau al unui terț în vederea cercetării și strângerii de probe referitoare la o infracțiune. Aceasta diferă de percheziție prin faptul că nu include neapărat investigații, ci are aceleași garanții ca aceasta” (Vocabular juridic CORNU).

3. CONFISCĂRI

În cadrul procedurilor penale, noțiunea de confiscare este o măsură proteiformă. Privită în general ca fiind o măsură pentru evitarea dispariției sau deteriorării unui element de probă, aceasta recuperează și garanțiile patrimoniale care constau în „înghețarea” bunurilor afectate acestei garanții. Codul de procedură penală utilizează termenii de „confiscare” și de „bunuri plasate sub control judiciar”, precum și, în materie de asistență judiciară internațională, noțiunea de „înghețare a bunurilor sau a elementelor de probă”.

Dreptul pozitiv nu permite decât în mod foarte particular și foarte imperfect judecătorului să ordone măsuri pentru a asigura indisponibilitatea juridică a unui bun cu scopul de a garanta drepturile terților sau executarea pedepselor. În materie penală, confiscarea este, înainte de toate, înțeleasă ca o măsură pentru stabilirea adevărului.

Cel mai adesea, aceste confiscări sunt realizate cu ocazia unei percheziții. Bunurile confiscate sunt astfel inventariate și sigilate, cu excepția cazurilor în care acest lucru este imposibil. La finalul procedurii, acestea pot fi restituite sau înstrăinate, distruse sau atribuite statului.

Astfel concepute, confiscările sunt similare cu măsurile de investigare, realizate în scopuri probatorii, inclusiv în cazul în care acestea nu sunt precedate de contestare indicilor prealabili ai participării avocatului la comiterea unei infracțiuni.

Fiind vorba despre avocați, o astfel de soluție trebuie să fie condamnată, deoarece divulgarea secretului profesional implică o caracterizare prealabilă a indicelui participării avocatului la comiterea unei infracțiuni.

Rolul președintelui baroului, „garanția specială de procedură” și „protectorul dreptului la apărare”, va consta în contestarea confiscării, sau a plasării sub control judiciar a unui obiect sau a unui document și, pe cale de consecință, a percheziției în sine, care constă în intrarea cu forța într-un spațiu închis pentru a proceda la cercetarea elementelor care sunt în mod presupus utilizate pentru stabilirea adevărului (Cons. const. decizia nr. 2015-506 QPC din 4 decembrie 2015, JORF nr. 0283 din 6 decembrie 2015 p. 22502).

4) ARTICOLUL 56-1 DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

„Perchezițiile în cabinetul unui avocat sau la domiciliul acestuia nu pot fi efectuate decât de către un magistrat și în prezența președintelui baroului sau a delegatului acestuia, ca urmare a unei decizii scrise și motivate luate de către acest magistrat, care indică natura infracțiunii sau a infracțiunilor pentru care se desfășoară investigațiile, motivele care justifică percheziția și obiectul acesteia. Încă de la începutul percheziției, conținutul acestei decizii este adus la cunoștința președintelui baroului sau a delegatului acestuia de către magistrat. Acesta, împreună cu președintele baroului sau cu delegatul acestuia, are dreptul de a consulta sau de a lua la cunoștință despre documentele sau obiectele care se găsesc în locurile respective, înainte de eventuala lor confiscare. Nicio confiscare nu poate avea legătură cu documentele sau obiectele referitoare la alte infracțiuni decât cele menționate în decizia amintită mai sus. Prevederile prezentului alineat sunt stabilite sub sancțiunea nulității.

Magistratul care efectuează percheziția se asigură de faptul că investigațiile efectuate nu aduc prejudicii liberei exercitări a profesiei de avocat.

Președintele baroului sau delegatul acestuia poate să se opună confiscării unui document sau a unui obiect dacă acesta estimează că această confiscare este neregulară. Documentul sau obiectul trebuie să fie sigilat. Aceste operațiuni fac obiectul unui proces-verbal care menționează obiecțiile președintelui baroului sau ale delegatului acestuia, care nu se adaugă la dosarul procedurii. În cazul în care alte documente sau alte obiecte au fost confiscate în timpul percheziției fără anularea confiscării, acest proces-verbal este diferit de cel prevăzut în articolul 57. Acest proces-verbal, precum și documentul sau obiectul sigilat sunt transmise imediat judecătorului de libertăți și detenție, împreună cu originalul sau copia dosarului procedurii.

În termen de cinci zile de la primirea documentelor, judecătorul de libertăți și detenție deliberază cu privire la contestații prin ordonanță motivată care nu poate fi apelată.

În acest scop, acesta audiază magistratul care procedează la percheziție și, dacă este cazul, procurorul Republicii, precum și avocatul la cabinetul sau la domiciliul la care aceasta a fost efectuată, și președintele baroului sau delegatul acestuia. Acesta poate desface documentele sigilate în prezența acestor persoane.

În cazul în care estimează că nu este necesară confiscarea documentului sau a obiectului, judecătorul de libertăți și detenție ordonă restituirea imediată, precum și distrugerea procesului-verbal al operațiunilor și, dacă este cazul, anularea tuturor referințelor la acest document, la conținutul acestuia sau la acest obiect care figurează în dosarul procedurii.

În caz contrar, acesta ordonă adăugarea documentelor sigilate și a procesului-verbal la dosarul procedurii. Această decizie nu exclude posibilitatea ulterioară pentru părți de a solicita nulitatea confiscării în fața jurisdicției de judecată sau a camerei de instrucție, în funcție de caz.

Prevederile prezentului articol sunt de asemenea aplicabile și pentru perchezițiile efectuate la sediul ordinului avocaților sau la fondul de decontare monetară al avocaților. În acest caz, atribuțiile încredințate judecătorului de libertăți și detenție sunt exercitate de către președintele tribunalului de primă instanță care trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la percheziție. Același lucru este valabil în caz de percheziție la cabinetul sau la domiciliul președintelui baroului”.

Fișa nr. 2: CONDIȚIILE PREALABILE PERCHEZIȚIEI

A. Condițiile de fond

1. JUSTIFICAREA NECESITĂȚII PERCHEZIȚIEI

Decizia de a proceda la o percheziție în cabinetul și/sau la domiciliul avocatului trebuie să fie justificată prin:

- Căutarea adevărului de către magistrat cu privire la o infracțiune în legătură cu care se efectuează o anchetă (articolele 56 și 94 CPP).
- Necesitățile anchetei (articolul 76 CPP).
- Cercetarea probelor materialității infracțiunii de către magistrat și nu de către anchetatorii care nu pot nici să confişte, nici să citească documentul, întrucât aceștia din urmă efectuează ancheta¹².

Elementele de fapt obținute înainte de percheziție trebuie să stabilească faptul că, atunci când se are în vedere, există documente sau obiecte a căror confiscare va permite dovedirea infracțiunii în legătură cu care trebuie să se obțină probe prealabile împotriva avocatului.

VERIFICAREA ÎN TIMPUL PERCHEZIȚIEI

O percheziție nu poate avea ca scop cercetarea la domiciliul avocatului a elementelor care pot stabili dovada unei infracțiuni a unuia dintre clienții săi, astfel încât în niciun moment avocatul nu a fost suspectat de implicare în comiterea unei infracțiuni înainte de percheziție (CEDO, 24 iulie 2008, *André c. Franței*, cererea nr. 18603/03)¹³.

---

12. „Percheziția la sediul Google a fost pregătită timp de mai bine de un an. Se știa unde și cum să se efectueze cercetarea. Au trecut luni de zile, de la primirea dosarului transmis de către procurorul național financiar (...) până la pregătirea confruntării” în Valérie de Senneville, *Secretele anchetatorilor anticorupție*, Les Echos, 20 iunie 2016 (<http://m.business.lesechos.fr/directions-juridiques/droit-des-affaires/contentieux/0211001442473-les-secrets-des-enqueteurs-anticorruption-211579.php>)

13. 46. Apoi, și mai ales, Curtea constată că vizita la domiciliu litigioasă avea ca scop descoperirea la domiciliul părților solicitante, în calitate de avocați ai societății suspecți de fraudă, a documentelor care pot stabili fraudă presupusă a societății și să le utilizeze împotriva acesteia. Părțile solicitante nu au fost niciodată acuzate sau suspectate de comiterea unei infracțiuni sau implicarea într-o acțiune de fraudă comisă de clientul acestora.

47. Curtea notează astfel că, în cadrul unui control fiscal al unei societăți cliente a părților solicitante, administrația le vizează pe acestea din urmă doar din motivul că acestea au avut dificultăți, pe de o parte, în efectuarea respectivului control fiscal și, pe de altă parte, în găsirea de „documente contabile, juridice și sociale” de natură să confirme suspiciunile de fraudă cu privire la societatea client.

48. Ținându-se seama de cele de mai sus, Curtea judecă faptul că vizita la domiciliu și confiscările efectuate la domiciliul părților solicitante au fost, în împrejurările cauzei, disproporționate în raport cu scopul vizat.

49. Astfel, a fost încălcat articolul 8 al Convenției”.

2. IMPLICAREA AVOCATULUI ÎN COMITEREA UNEI INFRAȚIUNI PREALABILE PERCHEZIȚIEI

Decizia de percheziție trebuie să dezvăluie probe prealabile grave sau concordante împotriva avocatului, care implică faptul că acesta a putut să participe în calitate de autor sau complice la comiterea infracțiunii care motivează percheziția.

Această cerință cu privire la probele prealabile percheziției a fost amintită de Secția penală a Curții de casație prin ordinul din 22 martie 2016 (nr. 15-83207) care anulează confiscările efectuate la sediu în timpul percheziției din 4 martie 2014 în termenii următori: *„Dar luându-se în considerare anularea confiscării notificării raportorului și a proiectului întocmit de către acesta, în timp ce această aprehensiune nu a fost indispensabilă cercetării probei traficului de influență, de care era suspect doar magistratul care nu era membru al secției penale, că nu a existat nicio probă de participare a unui membru al completului de judecată care a participat la deliberarea unei infracțiuni și, prin consecință, procedând astfel, judecătorii de instrucție au adus prejudicii care nu erau necesare secretului deliberării, camera de instrucție nu a luat în considerare textul menționat mai sus și principiul enunțat mai sus”* (sublinierea ne aparține).

Consacrată pentru protejarea secretului deliberării magistraților, această soluție trebuie să se afle în mod natural sub rezerva secretului profesional al avocatului¹⁴.

3. VIGILENȚA ÎN UTILIZAREA ABUZIVĂ A PROCEDURII: PERCHEZIȚIA PENTRU DEZVĂLUIREA UNEI INFRAȚIUNI

3.1. Principiu

Percheziția nu poate avea alt obiect decât cercetarea documentelor utile pentru constatarea infracțiunilor vizate în decizia JLD sau a magistratului instructor care îl autorizează, la excluderea tuturor celorlalte infracțiuni.

Trebuie să amintim hotărârea Secției penale a Curții de casație din 3 aprilie 2013 (nr. 12-88021) care decide că **„nu se pot confisca decât documentele sau obiectele care au legătură cu infracțiunile menționate în decizia autorității judiciare, cu condiția de a nu aduce prejudicii apărării libere, cu excepția cazului în care avocatul este suspectat că a luat parte la infracțiune”**.

Percheziția nu se poate efectua decât asupra documentelor și obiectelor care au o legătură cu infracțiunea, sub sancțiunea nulității (Cas. Crim. 25 iunie 2013, nr. 12-88021: *„președintele baroului sau delegatul acestuia este prezent și își exercită controlul pe întreaga perioadă a desfășurării percheziției înainte de orice eventuală eventuală a unui document, exprimându-și opinia cu privire la confiscare atunci când aceasta poate avea legătură cu alte infracțiuni decât cea menționată în decizie”*).

---

¹⁴ Prin comparație, în materie de interceptare a convorbirilor telefonice ale avocaților, sunt necesare probe anterioare: *„Puterea de a prescrie, atunci când este necesar în conformitate cu informarea, interceptarea, înregistrarea și transcrierea comunicațiilor telefonice, pe care judecătorul de instrucție le menționează în articolul 100 al Codului de procedură penală, se limitează cu privire la dreptul la apărare, care ordonă mai ales confidențialitatea corespondențelor telefonice ale avocatului desemnat de către persoana pusă sub acuzare. Nu se poate deroga de la acest principiu decât cu titlu excepțional, dacă există probe împotriva avocatului cu privire la participarea la o infracțiune”* (Cas. Crim., 15 ianuarie 1997, nr. 96-83753).

3.2 Puncte de vigilență

1. În cazul unor acuzații aduse de magistratul care a constatat alte infracțiuni decât cele vizate în procedură, fapt ce l-a determinat pe magistrat să efectueze confiscări incidente în timpul percheziției, președintele baroului sau delegatul acestuia va trebui să acorde atenție unei posibile utilizări abuzive a procedurii de către magistratul care va lua o nouă decizie de percheziționare „în afara sesizării inițiale”, cu excepția constatării de către grefier a deciziei de confiscare în afara sesizării.

2. Trebuie să se acorde atenție percheziției cu privire la infracțiunile flagrante efectuate de către parchetul care are ca rezultat descoperirea de elemente noi care nu au legătură cu infracțiunea care face obiectul percheziției principale și care ar putea justifica luarea în custodie, în timpul sau ulterior percheziției.

B. Condițiile de formă

1. AVOCATUL PERCHEZIȚIONAT

Din moment ce articolul 56-1 CPP nu face o distincție între avocați, protejarea președintelui baroului sau a delegatului acestuia se referă la:

1.1. Avocatul în funcție înscris în tabloul baroului.

1.2. Avocatul care nu își mai exercită profesia în mod efectiv

- Avocații „omiși” (neînscriși în tabloul unui barou)
- Avocații suspendați, excluși, care au demisionat sau care se află în lichidare judiciară

Acești avocați respectă în continuare secretul profesional cu privire la activitatea lor anterioară, care este de ordin public, nelimitat în timp și care rămâne valabil la finalul funcțiilor.

1.3. Avocatul din alt stat membru al UE care își exercită profesia în Franța cu titlu ocazional

Un avocat înscris în alt stat membru al UE și care își exercită profesia ocazional în Franța (prin aplicarea directivei 77/249/CEE și a articolelor 200 și următoarelor din 27 nov. 1991) trebuie să beneficieze de garanțiile articolului 56-1 CPP și, prin consecință, de prezența președintelui baroului sau a delegatului acestuia în timpul percheziției la domiciliul său profesional sau personal din Franța (CEDO, 21 ianuarie 2010, *Da Silveira c. Franței*, cererea nr. 43757/05: cazul unui avocat portughez neînscris într-un barou francez, dar care își exercită ocazional profesia în condițiile prevăzute în dreptul intern).

1.4. Avocatul investit cu funcții judiciare

Nu s-a stabilit dacă se poate considera că avocatul, care este și arbitru, deține funcții jurisdicționale și care pot oferi beneficiul protecției prevăzute în articolul 56-1 al CPP și al protecției prevăzute în noul articol 56-5 CPP instituit prin legea din 3 iunie 2016.

Președintele baroului sau delegatul acestuia și Primul Președinte al Curții de apel sau Primul Președinte al Curții de casație, sau delegații acestora, trebuie să colaboreze

pentru contestarea care trebuie să păstreze secretul profesional al avocatului și secretul deliberării arbitralului – fiind deja susceptibil de a oferi beneficiul protecției delegatului președintelui baroului în timpul unor percheziții necorespunzătoare.

2. LOCUL PERCHEZIȚIEI

Toate locurile care au legătură cu avocatul, cu persoana sa și cu calitatea sa profesională, sunt protejate de prevederile articolului 56-1 CPP și nu pot fi percheziționate decât în prezența președintelui baroului sau a delegatului acestuia. Același lucru este valabil și pentru domiciliul și/sau cabinetul președintelui baroului.

2.1. Cabinetul avocatului sau al președintelui baroului

Poate fi vorba despre fostul cabinet sau cel actual, despre un loc externalizat în care este păstrată arhiva cabinetului, etc.

Prin loc se poate înțelege și telefonul mobil al avocatului care constituie cabinetul autentic dematerializat al avocatului. Ne putem imagina situații în care judecătorul de instrucție ar convoca – în prezența unui expert în informatică – un avocat la cabinetul său (al judecătorului) cu scopul de a investiga și de a percheziționa telefonul mobil. Astfel, ar trebui ca președintele baroului să fie prevenit și să se dea o ordonanță de percheziție, comunicată președintelui baroului sau delegatului acestuia prezent la fața locului. Astfel, acesta va avea responsabilitatea de a organiza toate contestările posibile. În schimb, un avocat nu ar putea să fie percheziționat și convocat în același timp în calitate de martor (*conform infra* Fișă nr. 3).

2.2. Domiciliul avocatului sau al președintelui baroului

Prin aceasta se înțelege, de exemplu, reședința principală, eventualele reședințe secundare, o cameră de hotel (CEDO, 21 ianuarie 2010, *Da Silveira c. Franței*, cererea nr. 43757/05), un vehicul și, fără a ține seama de definițiile stricte ale Secției penale a Curții de casație, deoarece, în practică, magistratul va privilegia noțiunea de domiciliu pentru a securiza procedura prin prezența Președintelui Baroului sau a delegatului acestuia.

2.3. Sediul ordinului avocaților și al CARPA

Prevederile articolului 56-1 CPP sunt de asemenea aplicabile pentru perchezițiile efectuate la sediul ordinului avocaților și al fondurilor de decontare monetară al avocaților (CARPA). În acest caz, atribuțiile judecătorului de libertăți și detenție sunt exercitate de către Președintele Tribunalului de primă instanță care trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la percheziție.

2.4 Sediilor instituțiilor și organismelor tehnice ale profesiei

O interpretare strictă a articolului 56-1 CPP arată că prevederile acestuia nu includ casele avocatului (cu excepția cazului în care acestea reprezintă sediul ordinului avocaților), sediul Consiliului Național al Barourilor, sediul Conferinței președintelui baroului și sediul tuturor organismelor profesionale tehnice care au legătură cu profesia de avocat.

În fapt, acestea trebuie să beneficieze în mod imperativ de protecția președintelui baroului sau a delegatului acestuia.

3. DECIZIA SCRISĂ ȘI MOTIVATĂ A MAGISTRATULUI: JLD, PROCUROR ȘI JUDECĂTOR DE INSTRUCȚIE

3.1. În etapa de anchetă preliminară

Doar JLD, sesizat printr-o cerere a procurorului Republicii, poate autoriza prin ordonanță o percheziție în etapa de anchetă preliminară, cu consimțământul expres al persoanei supuse percheziției (articolul 76 alineatul 3 CPP).

Cererea procurorului Republicii adresată JLD trebuie să fie motivată și să cuprindă indicațiile care pot apărea și în decizia JLD:

- vizarea procedurii de anchetă în desfășurare (care va trebui să fie atașată la cerere, în copie sau în original),
- menționarea calificății infracțiunilor în cauză,
- precizarea adresei locurilor în care trebuie să se efectueze percheziția,
- precizarea elementelor de fapt care justifică necesitatea percheziției.

Autorizația de percheziție eliberată de către judecătorul de libertăți și detenție trebuie să fie neapărat în scris și să includă un anumit număr de mențiuni aflate sub sancțiunea nulității:

- calificarea infracțiunii pentru care proba este cercetată,
- adresa locurilor în care aceste operațiuni pot fi efectuate,
- motivele de fapt și de drept care justifică necesitatea operațiunilor *sau*, dacă acestea există, o referire la motivațiile care figurează în cererea procurorului Republicii.

DE REȚINUT

În materie de infracțiuni și delikte pedepsite cu cel puțin 5 ani de închisoare, consimțământul avocatului percheziționat nu va fi necesar, ținându-se seama de decizia JLD.

Articolul 76 CPP nu precizează formele pe care trebuie să le ia decizia de refuzare a unei autorizații de percheziție de către judecătorul de libertăți și detenție. Această decizie, care nu poate fi atacată, nu trebuie să fie neapărat motivată, chiar dacă magistratului nu îi este interzis să menționeze motivele refuzului, de care ministrul public va trebui să țină cont.

3.2. În etapa de anchetă a infracțiunilor flagrante

Percheziția unui cabinet de avocatură în etapa de anchetă a infracțiunilor flagrante nu necesită intervenția JLD, întrucât consimțământul avocatului percheziționat nu este necesar, și se va efectua sub controlul procurorului Republicii în prezența președintelui baroului (articolele 75 - 78 CPP).

3.3. În timpul unei anchete judiciare

În conformitate cu articolul 56-1 CPP, perchezițiile la cabinetul de avocatură nu pot fi efectuate decât de către un magistrat și în prezența președintelui baroului și a delegatului acestuia. În ipoteza unei comisii rogatorii, percheziția va putea fi efectuată de către un magistrat delegat.

Procurorul unui stat membru al UE poate da un mandat judecătorului de instrucție pentru a efectua o percheziție a avocatului, la care să fie prezent și acesta.

3.4. Vizite la domiciliu ale administrației fiscale și ale autorităților administrative independente

JLD poate autoriza prin ordonanță vizitele la domiciliu efectuate de către:

- Autoritatea de concurență (articolul L. 450-4 din Codul comercial),
- Autoritatea piețelor financiare (APF) (articolul L.621-12 al Codului monetar și financiar),
- Administrația fiscală (articolul L.16B din Manualul procedurilor fiscale).

Această ordonanță poate fi contestată prin apel, iar operațiunile de confiscare pot fi contestate prin recurs în declararea nulității, care se prezintă în fața Primului Președinte al Curții de apel.

PUNCTE DE VIGILENȚĂ

1. Confiscarea elementelor dematerializate la domiciliul clientului avocatului

Autoritățile administrative menționate mai sus confiscă elementele dematerializate care se află sub rezerva secretului profesional, în timpul vizitelor la domiciliu efectuate la sediul clientului avocatului.

Putem lua în considerare faptul că acest tip de confiscare este asemănătoare unei percheziții intruzive efectuate la distanță și indirect în cabinetul avocatului, fără a ține seama de și prin încălcarea prevederilor articolului 56-1 CPP care stipulează, sub sancțiunea nulității, ca aceasta să fie efectuată de către un magistrat în prezența Președintelui Baroului sau a delegatului acestuia.

Avocații au responsabilitatea de a informa președintele baroului cu privire la confiscarea efectuată de către autoritatea judiciară sau autoritatea administrativă, la domiciliul clientului acestora cu privire la elementele confidențiale, ca spre exemplu mesagerie de e-mail, pentru ca Ordinul să regularizeze o intervenție voluntară în cadrul procedurilor și recursurilor pe care le inițiază pentru a protesta oficial împotriva nerespectării secretului profesional.

Cu toate acestea, legea nr. 2016-731 din 3 iunie 2016 care consolidează lupta împotriva crimei organizate, a terorismului și a finanțării acestora, și care ameliorează eficacitatea și garanțiile procedurii penale, adaugă articolele de la 706-95-1 până la 706-102-3 la Codul de procedură penală care permit accesul, la distanță și fără cunoștința persoanei în cauză, la corespondențele stocate prin comunicare electronică accesibilă prin intermediul unui număr de indentificare informatic, ce pot fi confiscate și înregistrate sau copiate.

Atunci când numărul de indentificare informatic este asociat în contul avocatului, se aplică articolul 100-7 din Codul de procedură penală, ceea ce înseamnă că accesul la distanță și confiscarea comunicărilor electronice dintre un client și avocatul său, sau invers, sunt corecte, atâta timp cât judecătorul informează președintele baroului care nu poate să conteste această măsură.

Un alt timp de intruziune este reprezentat de interceptările corespondenței electronice și strângerea de date tehnice de conexiune pentru o durată de 48h care se poate reînnoi sau pentru o perioadă de două luni, care se poate reînnoi,

cu o limită de șase luni dacă este vorba despre o anchetă sau despre o instrucție.

Se prevede de asemenea sonorizarea sau captarea și înregistrarea afirmațiilor orale cu titlu privat sau confidențial (sunt incluse aici și cele aflate sub rezerva secretului profesional?) în locurile sau vehiculele private sau publice, sau a imaginii uneia sau mai multor persoane care se află într-un loc privat pentru o perioadă de o lună, care se poate reînnoi, sau pentru o perioadă cuprinsă între două luni și doi ani, dacă este vorba despre o anchetă sau o instrucție.

Captarea datelor informatice este de asemenea stipulată în conformitate cu aceleași reguli pentru o perioadă de o lună, care se poate reînnoi, sau pentru o perioadă cuprinsă între patru luni și doi ani, dacă este vorba despre o anchetă sau o instrucție.

Toate aceste măsuri sunt interzise în cazul avocatului, dar posibile în cazul clientului avocatului.

Astfel, atunci când este vorba despre de a reține date confidențiale de la distanță în cazul clientului, singura obligație față de autoritatea judiciară va fi de a informa Președintele Baroului.

Legislatorul a pus în aplicare, în materie de combatere a criminalității organizate, un sistem de conturnare a contestației Președintelui Baroului, care nu este posibilă decât în caz de percheziție a avocatului.

Cu toate acestea, judecătorul va trebui să își motiveze măsura intruzivă în raport cu faptele cauzei.

Acest lucru impune o hotărâre a Secției penale a Curții de casație din 6 ianuarie 2015 (nr. 14-85448) care a decis că *„ordonanța, prevăzută prin articolul 706-96 al codului de procedură penală, prin care judecătorul de instrucție autorizează ofițerii de poliție judiciară care acționează în conformitate cu comisia rogatorie pentru a pune în aplicare un dispozitiv tehnic de captare și de înregistrare a afirmațiilor orale cu titlu privat sau confidențial, trebuie să fie motivată cu privire la elemente precise și detaliate care rezultă din procedură; absența unei astfel de motivări a prejudiciului adus vieții private, care interzice controlul real și efectiv al măsurii, are ca rezultat plângerile din partea persoanelor ale căror afirmații au fost captate și înregistrate”*.

2. Rolul Ordinilor este esențial.

În Paris, mai multe cazuri de intervenție voluntară au fost regularizate pe motiv de încălcare a secretului profesional al avocatului, așa cum se prevede în articolul 66-5 al legii nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971 cu privire la confiscarea e-mail-urilor dintre avocat și client și că această încălcare justifică o intervenție voluntară a Ordinului pe baza prevederilor articolului 17 al legii din 1971 care prevede că *„consiliul ordinului are ca atribuție tratarea tuturor chestiunilor care au legătură cu exercitarea profesiei și asigurarea respectării îndatoririlor avocaților, precum și **protejarea drepturilor acestora**”*.

În conformitate cu prevederile articolului 17-7 al legii din 31 decembrie 1971, *„consiliul ordinului are ca atribuție tratarea tuturor chestiunilor care au legătură cu exercitarea profesiei și asigurarea respectării îndatoririlor avocaților, precum și protejarea drepturilor acestora. Fără a aduce prejudicii prevederilor articolului 21-1, acesta are, în special, sarcinile următoare: (...) 7° Să autorizeze președintele baroului să acționeze în justiție”*.

Astfel, Ordinul avocaților are un interes legitim de a interveni prin aplicarea prevederilor articolului 554 al Codului de procedură civilă cu privire la termenii asupra cărora „pot interveni în cauză de apel persoanele care nu au fost nici părți, nici reprezentanți în primă instanță sau care figurează în altă calitate”.

În special, Ordinul va trebui să menționeze termenii articolului 2 al Regulamentului Intern Național:

„2.1 Principii

Avocatul este confidentul necesar al clientului.

Secretul profesional al avocatului este de ordin public. Acesta este general, absolut și nelimitat în timp.

Sub rezerva cerințelor stricte ale propriei sale apărări în fața oricărei jurisdicții și sub rezerva cazurilor de declarație sau de divulgare prevăzute sau autorizate prin lege, avocatul nu comite, în nicio materie, divulgarea care contravine secretului profesional.

2.2 Domeniul de aplicare al secretului profesional

Secretul profesional este valabil, în toate materiile, în domeniul consilierii sau al apărării, și indiferent de mijloace, materiale sau imateriale (hârtie, fax, e-mail...) pentru:

- *consultațiile adresate de către un avocat clientului său sau destinate acestuia;*
- *corespundența dintre client și avocatul acestuia, dintre avocat și colegii acestuia, cu excepția celor care poartă mențiunea că sunt oficiale;*
- *notele de interviu și, mai general, toate documentele dosarului, toate informațiile și confidențele primite de către avocat în exercitarea profesiei;*
- *numele clienților și agenda avocatului;*
- *reglementările financiare și toate gestionările de fonduri efectuate prin aplicarea articolului 27 alineatul 2 al legii din 31 decembrie 1971;*
- *informațiile solicitate de către auditori sau de către terți (informații care nu pot fi comunicate de către avocat decât clientului său) (...).*

Nicio consultare sau confiscare a documentelor nu poate fi practică în cabinetul sau la domiciliul avocatului, decât în condițiile articolului 56-1 al Codului de procedură penală”.

C. Calitatea persoanei care face obiectul percheziției

În cazul în care avocatul este victima unei infracțiuni, va trebui să se aplice regulile articolului 56-1 CPP, cu aceeași rigoare ca în cazul protejării secretului profesional.

FIȘA Nr. 3: DESFĂȘURAREA PERCHEZIȚIEI

Observații introductive

1. Avocatul nu trebuie să se opună fizic percheziției. Acest lucru nu este nici util, nici oportun. De asemenea, acesta nu trebuie nici să o aprobe susținând că nu a greșit cu nimic.
2. Singura care contează este contestația președintelui baroului sau a delegatului acestuia care trebuie să fie sistematic cu privire la confiscarea documentelor, indiferent de natura oficială sau confidențială. Fiecare element este într-adevăr „o dovadă incriminatoare”. Magistrații nu efectuează niciodată confiscări la domiciliul avocatului decât dacă dovezile sunt incriminatoare, nu dezincriminatoare. Într-adevăr, pentru a exclude secretul profesional, trebuie să se aducă acuzații împotriva avocatului. Documentul aflat sub rezerva secretului și pe care judecătorul care efectuează confiscarea îl declară ca fiind dezincriminator trebuie să fie restituit. Apoi, avocatul poate să îl prezinte magistratului. Astfel, confiscarea unui document confidențial are caracter „neregulat” în sensul articolului 56-1 CCP.

A. Programul

1. UN PRINCIPIU

Percheziția nu poate începe înainte de ora 6 dimineața, nici după ora 21.
Percheziția începută înainte de ora 21 se poate prelungi (articolul 59 CPP).

2. TREI EXCEPȚII

Percheziția poate să aibă loc la orice oră din zi și din noapte în cazul în care ancheta are legătură cu:

- O infracțiune referitoare la legislația privind stupefiantele (articolul 706-28 CPP).
- Activități de proxenetism sau de prostituție a minorilor (articolul 706-35 CPP).
- Activități de crimă organizată (articolele 706-73 și 706-89 CPP).

3. INFORMAREA PREALABILĂ A PREȘEDINTELUI BAROULUI

Textele nu prevăd nicio întârziere de prevenire sau de informare prealabilă a președintelui baroului sau a delegatului acestuia cu privire la o percheziția la domiciliu sau în cadrul cabinetului de avocatură.

ÎN PRACTICĂ:

- Președintele baroului este prevenit cu câteva ore înainte de ora la care percheziția trebuie să aibă loc cu privire la un avocat, la domiciliul și/sau la cabinetul acestuia.
- Președintele baroului sau delegatul acestuia se întâlnește cu serviciile de poliție și magistrații care au sarcina de a efectua percheziția într-un loc exact în drum spre cabinetul sau domiciliul avocatului.
- În general, în acest moment, numele avocatului percheziționat este dezvăluit, împreună cu decizia judecătorului de instrucție sau a procurorului.

În acest moment, rolul președintelui baroului sau al delegatului acestuia este foarte important. Acesta trebuie să intre primul pentru a-și putea încuraja colegul și pentru a-l calma. În general, serviciile de poliție se opun acestui lucru, din motive de securitate, dar trebuie ca acest lucru să se realizeze. Din motive evidente de demnitate, se poate solicita ofițerilor de poliție judiciară și magistraților să prelungească perioada de timp necesară pentru ca avocatul să își facă toaleta și să se îmbrace, înainte de a continua operațiunile de percheziție.

B. Părțile implicate în percheziție

1. AVOCATUL PERCHEZIȚIONAT

1.1. Consimțământul avocatului percheziționat

1.1.1. Principiul

Articolul 75 CPP prevede faptul că „perchezițiile, vizitele la domiciliu și confiscarea de documente incriminatoare sau de bunuri, așa cum se prevede în articolul 131-21 al codului penal, nu pot fi efectuate fără consimțământul expres al persoanei cu privire la care are loc operațiunea.

Acest consimțământ trebuie să reprezinte obiectul unei declarații scrise de mână de către persoana interesată sau, în cazul în care aceasta nu știe să scrie, declarația se face printr-o mențiune în procesul-verbal, care va include și consimțământul acesteia. (...)”

1.1.2. Excepția

Consimțământul avocatului percheziționat nu este necesar în caz de:

- anchetă a unei infracțiuni flagrante,
- anchetă judiciară,
- sau pentru cercetarea și constatarea infracțiunilor sancționate cu o pedeapsă de cel puțin cinci ani de închisoare, cu condiția ca percheziția să fie necesară anchetei și ca aceasta să fie autorizată de către un magistrat al sediului (JLD) la cererea scrisă și motivată a procurorului (art. 76 al. 4 CPP).

1.2. Prezența sau absența avocatului

1.2.1. Prezența fizică a avocatului

În principiul percheziția trebuie să se facă în prezența persoanei, la cabinetul sau la domiciliul persoanei respective (articolul 57 CPP).

1.2.2. Absența fizică a avocatului

În cazul în care nu este posibil, avocatul – contactat prin telefon – va fi invitat „să desemneze un reprezentant la alegerea sa” care nu va fi decât președintele baroului sau delegatul acestuia prezent în timpul percheziției, plus doi martori aleși de către magistrat și care nu se află sub autoritatea acestuia. În lipsa acestora, ofițerul de poliție judiciară va alege doi martori solicitați de către acesta în acest scop, în afară de persoanele care se află sub autoritatea sa administrativă. Spre exemplu, poate fi vorba de paznicul imobilului, de un vecin sau de o persoană care are legătură cu avocatul, cu titlu familial sau profesional.

Aceste persoane trebuie să asiste la toate operațiunile.

Cazurile în care avocatul se află în imposibilitatea de prezentare trebuie să fie reale. Astfel, luarea în custodie sau încarcerarea nu sunt de ajuns pentru a justifica o astfel de imposibilitate, iar anchetatorii trebuie să asigure prezența acestuia.

Procesul-verbal al operațiunilor este semnat de către persoanele menționate în articolul 66 CPP. În caz de refuz, acest lucru se menționează în procesul-verbal.

În cazul unei infracțiuni care intră în incidența articolului 706-73 CPP (crimă organizată), dacă persoana la domiciliul căreia se face percheziția este constrânsă de:

- luarea în custodie,
- reținerea în alt loc,
- sau de faptul că transportul la fața locului trebuie să fie evitat (tulburarea liniștii publice, risc de evaziune, risc de dispariție a probelor),

Autorizarea trebuie să fie acordată de către Procurorul Republicii (anchetă infracțiuni flagrante), sau de către judecătorul de instrucție (anchetă judiciară), sau de către judecătorul de libertăți și detenție (anchetă preliminară).

Această excepție nu exclude începerea percheziției în prezența unui magistrat, a celor doi martori necesari în conformitate cu condițiile prevăzute în al doilea alineat al articolului 57 CPP, sau a unui reprezentant desemnat de către avocatul al cărui domiciliu este percheziționat.

1.3. Dreptul de a nu spune nimic

Avocatul percheziționat trebuie să păstreze tăcerea în beneficiul acțiunii președintelui baroului sau a delegatului acestuia, cu scopul de a evita riscul de declarații autoincrimatoare în cadrul unei percheziții concomitente cu luarea în custodie.

În cazul în care secretul este în pericol din cauza intruziunii, menționăm faptul că tăcerea este un drept, dar și o stare de fapt care participă la exercitarea unei „arte”, cea de a nu spune nimic.

1.4. Posibilitatea luării în custodie

Practica dezvăluie că, în general, perchezițiile la domiciliu sau în cadrul cabinetelor de avocatură sunt adesea ordonate de către judecătorii de instrucție care, în paralel, în conformitate cu comisia rogatorie, preiau inițiativa de a lua avocatul în custodie. Aceste percheziții sunt astfel mai restrictive.

Este clar că luarea în custodie ține de fapt de competența magistratului instructor, în funcție de desfășurarea percheziției. Se poate întâmpla ca luarea în custodie să fie comunicată după percheziție cu scopul de a consolida poziția magistratului instructor înainte de ședința JLD cu privire la contestarea confiscării.

O percheziție poate oferi dreptul la serviciile de asistență ale unui avocat, dar numai în cazul în care „conținutul afirmațiilor consemnate în procesul-verbal de percheziție este susceptibil de a constitui o nouă audiere prevăzută în articolul 63-4-2 al codului de procedură penală, care necesită prezența unui avocat” (Cas. Crim., 10 martie 2015, nr. 14-86950).

Audierea persoanei percheziționate pe fondul dosarului, fără prezența avocatului său, este afectată de nereguli și este nulă (Cas. Crim. 3 aprilie 2013, nr. 12-88021; Cas. Crim. 22 octombrie 2013, nr. 13-81945; Cas. Crim., 10 martie 2015, nr. 14-86950).

2. MAGISTRATUL INIȚIAL RESPONSABIL CU PERCHEZIȚIA SAU MAGISTRATUL DELEGAT DE ACESTA

Perchezițiile în cadrul cabinetului unui avocat sau la domiciliul acestuia nu pot fi efectuate decât de către un magistrat. Se poate întâmpla ca un singur magistrat să informeze președintele baroului fără să dezvăluie existența altor magistrați care acționează în calitate de colaboratori în cadrul sesizării, dacă la percheziție pot fi prezenți trei magistrați.

Astfel, se va pune problema practică și juridică de a aduce încă unul sau doi delegați ai președintelui baroului, un singur delegat neputând fiind prezent (sau cu dificultate) în diferite locuri care sunt percheziționate simultan la domiciliul sau la cabinetul avocaților.

Perchezițiile se pot face la inițiativa:

- magistratului instructor în timpul etapei de instrucție,
- procurorului Republicii în cadrul anchetei preliminare sau în cadrul anchetei infracțiunilor flagrante,
- judecătorului de libertăți și detenție în materie administrativă, așa cum este cazul în practică, în cadrul unei vizite la domiciliu a Autorității piețelor financiare.

2.1. Magistratul trebuie să informeze președintele baroului înainte de începerea percheziției

Judecătorul de instrucție trebuie să comunice Președintelui Baroului sau delegatului acestuia:

- decizia sa scrisă și motivată,
- natura infracțiunii sau a infracțiunilor cu privire la care se desfășoară investigațiile,
- motivele care justifică percheziția și obiectul acesteia (Cas. Crim., 9 februarie 2016, nr. 15-85063).

Dacă nicio perioadă de preaviz nu este vizată în aceste texte, președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să consulte documentul care autorizează percheziția înainte de începerea acesteia, sau, în practică, să scrie data pe acesta și să îl semneze.

Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să solicite din nou comunicarea în timpul percheziției dacă este necesar.

Acest act nu este comunicat avocatului percheziționat. Anumiți magistrați se opun acestei comunicări, alții o acceptă. Indiferent de caz, motivele percheziției sunt dezvăluite întotdeauna avocatului în mod treptat, pe măsura desfășurării acesteia, în special, cu ocazia consemnării rezervelor președintelui baroului sau ale delegatului acestuia în procesul-verbal de contestare.

2.2. Asigurarea liberei exercitări a profesiei de avocat

Magistratul trebuie să se asigure că investigațiile conduse nu prejudiciază libera exercitare a profesiei de avocat. Aceasta include posibilitatea avocatului de a telefona, de a răspunde la e-mailuri...cu siguranță îngreunată de măsurile în curs de desfășurare.

RECOMANDĂRI

1. Punerea la dispoziția magistratului și a anchetatorilor a unui spațiu din cabinetul de avocatură

O percheziție nu este o stare de arest, chiar dacă este privativă de libertate. Avocatul trebuie să-și poată exercita în mod liber profesia în cursul percheziției, iar președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să supravegheze acest lucru cu strictețe.

Fiind vorba de o percheziție într-un cabinet de avocatură, recomandăm insistent punerea la dispoziția anchetatorilor și a magistratului a unei camere a cabinetului care nu va fi utilizată de membrii cabinetului în momentul percheziției.

2. Protejarea persoanelor care nu au legătură cu percheziția (familia, copii)

Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să se asigure că magistratul și anchetatorii nu aduc atingere demnității persoanelor prezente la locul percheziției, în special, în cazul în care aceasta are loc la domiciliul avocatului și uneori, în prezența membrilor familiei acestuia (soția și copiii). În acest din urmă caz, trebuie să se găsească un mod respectuos și demn care să permită îndepărtarea acestora de la locul percheziției cu scopul de a minimiza efectul traumatizant al acestei măsuri intruzive. Aceasta necesită un dialog constant între președintele baroului și magistratul responsabil de percheziție, chiar și atunci când momentul denotă o mare tensiune.

2.3. Procesul-verbal al percheziției

Asistat de un grefier, magistratul responsabil de percheziție întocmește un proces-verbal al operațiunilor (art. 57 CPP) care nu va conține lista obiectelor confiscate și contestate, care trebuie să fie menționată în procesul-verbal de contestare.

Acest proces-verbal este semnat de persoanele care au asistat la operațiuni. Se recomandă insistent să-l citească cu atenție înainte să-l semneze sau să nu-l semneze în caz de opoziție ireductibilă cu magistratul care conduce percheziția.

Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să se asigure că nu sunt reproduse în acest proces-verbal insinuări auto-incriminatoare ale confratelui consemnate de către grefierul judecătorului de instrucție. Aceeași vigilență este necesară cu privire la descrierea de către judecătorul de instrucție în procesul-verbal de percheziție a documentelor confidențiale pe care acesta din urmă nu le confiscă. Este vorba, într-adevăr, de o diversiune de procedură destinată să împiedice contestația președintelui baroului, deoarece documentele sunt descrise în procesul-verbal, dar nu sunt confiscate.

Realizarea fotografiilor la fața locului de către judecătorul de instrucție sau de anchetatori, conform instrucțiunilor judecătorului, se face sub rezerva contestației președintelui baroului, sub sancțiunea nulității. Altfel spus, fotografiile trebuie să fie imprimate pe loc sau suportul informatic al acestora plasat sub sigiliu pentru a fi supus jurisdicției JLD (Cass. Crim., 8 iulie 2015, nr. 15-81179).

2.4. Acordarea atenției cu privire la documentele sigilate

În practică, documentele sigilate, atât deschise, cât și închise, trebuie să facă obiectul unei atenții speciale din partea magistratului care efectuează confiscarea și a grefierului acestuia, luând în considerare termenii art. 432-16 din Codul penal. Au fost cazuri în care un judecător de instrucție a pierdut toate documentele sigilate închise în urma unei percheziții, aceste documente sigilate fiind găsite mai târziu pe o stradă publică de către trecători, care le-au deschis și le-au dus la comisariatul de poliție locală, care a anunțat judecătorul neglijent, iar acesta le-a putut transmite JLD pentru organizarea ședinței de contestare (a se vedea, de asemenea, Cass. Crim., 26 noiembrie 1991, nr. 91-81.795).

3. PREȘEDINTELE BAROULUI SAU DELEGATUL ACESTUIA

3.1. Prezența președintelui baroului sau a delegatului acestuia

Percheziția trebuie să aibă loc în prezența apărătorului avocatului. Mai exact, președintele baroului sau delegatul acestuia este apărătorul firesc al secretului profesional și al tuturor secretelor protejate de lege, dar, de asemenea și, mai ales, al dreptului la apărare. Articolul 56-1 CPP nu se pronunță cu privire la rolul acestuia. CEDO îl definește ca fiind o *“garanție specială de procedură”*.

Un președinte al baroului din provincie poate să-l delege pe președintele baroului din Paris și invers. Magistrații nu văd niciun inconvenient la aceasta.

3.2. Informarea președintelui baroului sau a delegatului acestuia

Președintele baroului sau delegatul acestuia sunt informați încă de la începutul percheziției, printr-o hotărâre scrisă și motivată a magistratului, cu privire la

- natura infracțiunii sau a infracțiunilor care fac obiectul investigațiilor,
- Motivele care justifică percheziția,
- Obiectul percheziției.

Președintele baroului sau delegatul acestuia nu are acces la dosarul de cercetare sau de instrucție.

Cu toate acestea, nimic nu-i interzice magistratului să comunice avocatului percheziționat decizia de percheziție. Același lucru este valabil pentru comunicarea dosarului de cercetare sau de instrucție președintelui baroului sau delegatului acestuia. Nicio normă nu interzice această consultare decât, în cazul în care, dimpotrivă, exercitarea dreptului la apărare recomandă acest lucru.

Au fost cazuri în care:

- Un judecător a pus la dispoziția delegatului președintelui baroului întreg dosarul procedurii de instrucție în curs în momentul ședinței de contestare;
- Un judecător de instrucție a comunicat la începutul percheziției textul complet al unei cereri cu caracter internațional al unui parchet străin care să permită astfel delegatului președintelui baroului să-și organizeze toate contestațiile.

3.3. Rolul președintelui baroului sau al delegatului acestuia: protejarea secretului profesional și exercitarea dreptului la apărare

Secția penală a Curții de casație a desemnat președintele baroului în funcția de ofițer judecătoresc protector al dreptului la apărare prin două decizii din data de 8 ianuarie 2013 (nr. 12-90.063) și din data de 9 februarie 2016 (nr. 15-85063).

Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să-i amintească magistratului, în permanență, faptul că secretul profesional nu este rezervat activității juridice sau de apărare și că protecția privind secretul profesional se extinde la toate activitățile avocatului.

Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să verifice dacă confiscarea nu se referă la infracțiunile care nu legătură cu ancheta. Trebuie să se asigure, pentru fiecare act sau document confiscat dacă se referă la infracțiunile care au sau nu legătură cu ancheta în cadrul căreia este efectuată percheziția (art. 56-1 alineatul 3 CPP « *președintele baroului sau delegatul acestuia poate să se opună confiscării unui document sau a unui obiect, în cazul în care consideră că această confiscare este ilegală* ».).

În calitate de garant al respectării secretului profesional, se recomandă președintelui sau delegatului acestuia, unicul autorizat împreună cu magistratul să consulte documentele care vor fi confiscate, **să conteste fiecare dintre confiscările operate în cadrul cabinetului sau la domiciliul avocatului în timpul percheziției**. Contestarea va fi efectuată, cu ajutorul greșierului judecătorului de instrucție prezent la fața locului sau chiar al procurorului în cazul în care acesta din urmă efectuează percheziția.

Art. 59 alineatul 2 CPP prevede că respectarea formalităților art. 56-1 CPP se face sub sancțiunea nulității. Astfel, un judecător de instrucție care ar putea împiedica delegatul președintelui baroului să ceară greșierului judecătorului să-și consemneze rezervele pe loc sau care ar împiedica contestarea, ar comite o neregulă formulând recurs.

PUNCTUL DE VIGILENȚĂ

1. Președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie **să se asigure că magistratul care efectuează percheziția nu procedează la citirea, și la confiscarea decât a elementelor legate de natura infracțiunii incriminate**.

Magistratul care efectuează percheziția nu va putea citi elementele care nu au legătură cu natura infracțiunii incriminate.

Fiind vorba de procurorul prezent la fața locului, care nu procedează la percheziție, acesta din urmă nu va putea efectua nici activitatea de citire, nici pe cea de confiscare. Acesta se situează în poziția anchetatorilor, care, la fel, rămân pasivi.

În practică, nu există niciun impediment pentru ca președintele baroului sau delegatul acestuia să autorizeze o atenuare a acestei interdicții.

În acest sens, merită să fie menționată afirmația unui anchetator: *“în anumite situații, magistratul nu știe întotdeauna ce trebuie confiscat, întrucât nu a mai examinat dosarul de luni de zile, respectiv de ani, cum este cazul, în materie financiară. În mod concret, perchezițiile în cabinetele de avocatură, sunt întotdeauna, neintruzive și se desfășoară, în final, la latitudinea președintelui baroului sau a reprezentantului acestuia, după cum acceptă sau nu cererea frecventă a magistratului de a autoriza OPJ pentru percheziție”*.¹⁵

¹⁵ Yann Czernik, Dalloz Actualités, 17 septembrie 2014.

Prin urmare, președintele baroului este investit cu puterea de a adopta orice măsură în raport cu importanța fazei preliminare a unei percheziții, care reprezintă activitatea anchetatorilor care înlocuiesc judecătorii.

2. În ceea ce privește condițiile prealabile percheziției într-o întreprindere mare, să menționăm, de exemplu, presa care relatează activitatea intensă a anchetatorilor în pregătirea măsurii intruzive în următoarele condiții: *“Percheziția la Google a fost pregătită mai bine de 1 an. Totul trebuia să fie gata: atunci când s-au prezentat, la data de 24 mai, la ora 10, la sediul gigantului local al internetului, știau unde și cum să caute. Au trecut luni după primirea dosarului transmis de Parchetul național financiar în luna iulie 2015, până să “parametrizeze obiectivele” și să procedeze la acțiune”*¹⁶.

3. Nu în cele din urmă, este posibil ca magistratul care efectuează confiscarea să rețină elementele care se află deja în posesia sa și care figurează în dosarul de instrucție, întrucât au fost confiscate anterior de la un terț, respectiv clientul. Delegatul președintelui baroului trebuie să se opună în această ipoteză – care presupune cunoașterea acestei informații – întrucât confiscarea elementelor care figurează deja în dosarul de cercetare nu are alt scop decât să creeze superficial condițiile unei viitoare interogări a avocatului percheziționat, cu privire la care magistratul se află în incapacitatea de a-l caracteriza în cel mai mic indiciu.

3.4. Procesul-verbal al contestației

În timpul percheziției este întocmit un proces-verbal care relatează operațiunile efectuate.

Un alt proces-verbal, diferit de cel al percheziției, enumeră toate contestațiile președintelui baroului sau ale delegatului acestuia, actele sigilate și rezervele.

Obiectele contestate sunt plasate sub sigiliu în așteptarea ședinței de contestare care va avea loc înaintea judecătorului de libertăți și detenție, care va decide, în cele din urmă, cu privire la posibilitatea de a utiliza sau nu aceste documente.

Se recomandă președintelui sau delegatului acestuia să motiveze contestația confiscării în momentul întocmirii procesului-verbal privind documentele sigilate în timpul percheziției (v. Cass. Crim., 9 februarie 2016, nr. 15-85063).

Din punct de vedere practic, rezervele pe care președintele baroului sau delegatul acestuia are dreptul să le formuleze pe loc în susținerea contestației confiscării pot fi elaborate după cum urmează:

“Fie că este vorba de acte și obiecte, documente pe suport de hârtie sau dematerializate copiate pe un suport de către magistrat, aflate sub incidența secretului profesional sau oficial, delegatul președintelui baroului se află, în principiu, în incapacitatea de a aprecia dacă aceste elemente conțin sau nu dovada de participare a avocatului – prezumat nevinovat – la comiterea unei infracțiuni în lipsa accesului la dosarul penal.

---

¹⁶ în Valérie de Senneville, *Secretele anchetatorilor anticorupție*, Les Echos, 20 iunie 2016 (http://m.business.lesechos.fr/directions-juridiques/droit-des-affaires/contentieux/021_1001442473-les-secrets-des-enqueteurs-anticorruption-211579.php).

În ceea ce privește confiscarea datelor dematerializate, efectuată în mod global, care presupune, în mod necesar, confiscarea elementelor care nu au legătură cu infracțiunea cercetată, care este la originea percheziției, se impune contestarea, iar judecătorul de libertăți și detenție trebuie să numească un expert în informatică pentru ca, pornind de la cuvintele-cheie dezbătute în contradictoriu, să sorteze și să selecteze elementele informatice, aflate în raport direct cu obiectul percheziției (Cass. Crim., 25 iunie 2013, nr. 12-88021).

Se reamintește faptul că Președintele baroului sau delegatul acestuia acționează în calitate de funcționar judecătoresc responsabil de protecția dreptului la apărare (Cass. Crim., 8 ianuarie 2013 nr. 12-90063 « Având în vedere faptul că, președintele baroului nu este, în sensul art. R. 49-21 din codul de procedură penală, o parte atunci când exercită prerogativele care i-au fost acordate prin art. 56-1 din codul menționat cu ocazia unei percheziții într-un cabinet de avocatură, atunci când acționează în calitate de funcționar judecătoresc responsabil de protecția dreptului la apărare; Cass. Crim. 9 februarie 2016 nr. 15-85063 : « președintele baroului, responsabil de protecția dreptului la apărare ») și pe care CEDO o definește ca fiind o « garanție specială de procedură » (în special CEDO, Da Silveira c. Franței, 21 ianuarie 2010).

Prin hotărârea din 25 iunie 2013 (12-88021), Secția Penală, menținând hotărârea Camerei de instrucție reține că « **Președintele baroului sau delegatul acestuia este prezent și exercită, pe toată durata percheziției, controlul cu privire la orice eventuală confiscare a unui document, exprimându-și opoziția față de confiscare, atunci când aceasta poate privi alte infracțiuni decât cea menționată în decizie** ».

Secretul profesional se aplică în orice materie, în domeniul consultanței sau în cel al apărării, indiferent de suportul acestuia, material sau imaterial (hârtie, fax, poștă electronică...).

Fără a prejudicia termenii deciziei de percheziție, nu s-a demonstrat faptul că înainte de percheziție existau indicii de participare a avocatului la comiterea infracțiunilor menționate în mandatul de percheziție, aceste indicii trebuind să fie apreciate în mod intrinsec în documentele confiscate, (Cass. Crim., 25 iunie 2013 (nr. 12-88021), hotărârea Camerei de instrucție din Douai din 29 octombrie 2015 și ordonanța președintelui TGI din Paris din 9 octombrie 2014; Cass. Crim., 8 iulie 2015 (nr. 15-81179); Cass. Crim., 27 septembrie 2011 (nr. 11-83755), "în ceea ce privește această corespondență, încetarea obligației privind respectarea secretului profesional între avocați este permisă atunci când un act dezbătut în mod inerent comiterea de către avocat a unei infracțiuni" (Cass. Crim., 8 septembrie 2015 nr. 14-83306); și, în mod explicit:

"Cu toate acestea, întrucât prin refuzul de a anula confiscarea notificării raportorului și a proiectului întocmit de acesta, atunci când această confiscare nu era indispensabilă căutării unei dovezi de trafic de influență, pentru care era suspectat doar un magistrat din afara secției penale, nu exista niciun indiciu de participare a unui membru al completului de judecată care participase la deliberarea unei anumite infracțiuni și, în consecință, procedând astfel, judecătorii de instrucție care au prejudiciat, fără să fie necesar, secretul deliberării, camera de instrucție a ignorat textul menționat mai sus și principiul enunțat mai sus" (Cass. Crim., 22 martie, 2016, nr. 15-83207).

În orice caz, o percheziție nu are drept scop descoperirea la avocat, în calitate unică de avocat al unui client suspectat, a unor elemente susceptibile să stabilească dovada unei infracțiuni și să fie utilizate ca o acuzație împotriva acestuia din urmă, astfel încât, în niciun moment, avocatul nu a fost suspectat că a participat la comiterea unei anumite infracțiuni înainte de percheziție (CEDO, André c. Franței, cererea nr. 18630/03).

În cazul de față, percheziția efectuată nu este necesară și este disproporționată, în raport cu scopul urmărit și contrară art. 8 din CEDO”.

C. Documentele și obiectele confiscate

Indiferent de natura documentelor sau obiectelor confiscate (acte, conținut informatic etc.), magistratul și președintele baroului sau delegatul acestuia sunt singurii care pot fi consultați în cadrul cabinetului de avocatură, cu excluderea anchetatorilor.

1. CONFISCAREA DOCUMENTELOR RELEVANTE PENTRU ANCHETĂ SAU INSTRUCȚIE

1.1. Anchetatorii nu pot consulta elementele confiscate

Singurii care pot lua la cunoștință despre conținutul documentelor sau obiectelor confiscate sunt:

- Magistratul
- Președintele baroului sau delegatul acestuia în timpul și după percheziție
- JLD în timpul ședinței de contestare

1.2. Obiectele confiscate trebuie să aibă legătură cu infracțiunea anchetată

În principiu, nicio confiscare nu poate privi documentele sau obiectele referitoare la alte infracțiuni decât cele care fac obiectul investigațiilor (art. 56-1 CPP), sub sancțiunea nulității (art. 56-1 și 59 alineatul 2 CPP).

Pentru JLD, există mai multe criterii de confiscare:

- O legătură cu obiectul anchetei,
- Faptul că este vorba de elemente utile pentru stabilirea adevărului,
- Elementele confiscate constituie în sine o infracțiune.

1.3. Diferența dintre confiscare și rechiziție

Rechizițiile prevăzute la articolele 60-1, 77-1-1 și 99-3 CPP pot permite magistraților să eludeze obligațiile avocatului referitoare la secretul profesional și la confidențialitatea schimburilor de informații între confrăți. Cu toate acestea, în conformitate cu aceste dispoziții, avocatul nu este obligat să răspundă la aceste rechiziții sau poate invoca un motiv legitim să li se opună.

Secția penală a Curții de casație, printr-o hotărâre pronunțată la data de 17 decembrie 2013 (nr. 13-85717), în conformitate cu articolul 99-3 CPP, a aprobat cererea adresată unei bănci cu privire la contul bancar al un avocat și transmiterea documentelor de către directorul băncii, fără consimțământul acestuia.

Cu toate acestea, CEDO, în hotărârea *Villanova c. Portugaliei* din 1 decembrie 2015 (cererea nr. 69436/10) condamnă această soluție într-un caz privind consultarea conturilor bancare ale unui avocat în cadrul unei proceduri penale și a constatat încălcarea art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.

Uneori, un răspuns negativ la cererea unui judecător de instrucție poate reprezenta cadrul preliminar deplasării unui judecător de instrucție la un cabinet de avocatură pentru a audia avocații care participă în calitate de martori la fața locului. Într-o astfel de ipoteză, rară în practică, avocații trebuie să notifice imediat președintelui baroului care îl va mandata pe delegatul acestuia să formuleze orice fel de protest înaintea judecătorului, solicitând plecarea imediată a acestuia. Niciun text nu autorizează o astfel de intruziune care încalcă dispozițiile art. 56-1 din CPP.

De asemenea, o declarație de suspiciune, percepută în mod greșit ca o garanție a imunității, transmisă de președintele baroului către Tracfin poate fi la originea unei percheziții în cazul în care această declarație este considerată tardivă și/sau selectivă de magistrații cărora le-a fost transmisă, în final, de Tracfin (art. L561-28 CMF).

De asemenea, trebuie să se acorde atenție proximității magistrat-avocat care, în această materie, poate fi o sursă de intruziune. Un avocat, de exemplu, fiscal, care oferă, la cererea judecătorului, consultanță de specialitate cu privire la un anumit punct din instrucție, poate risca una (sau două) percheziții la cabinetul său.

În mod general, faptul că avocații care exercită o activitate de consultanță, pot furniza în mod spontan informații către autoritatea judiciară nu anihilează cu nimic riscul unor măsuri intruzive și corective la cabinetele acestora.

2. DOCUMENTELE AFLATE SUB INCIDENȚA SECRETULUI PROFESIONAL POT FI CONFISCATE

Se află sub incidența secretului profesional:

- Corespondența dintre avocat și clientul acestuia sau confracții acestuia, indiferent de suportul acesteia, inclusiv dematerializat, care nu poate fi prezentată în instanță sau face obiectul unei excepții de la obligația de confidențialitate.
- Schimburile de informații, verbale sau scrise, indiferent de suportul acestora, dintre avocat și clientul acestuia sau dintre avocat și confracții acestuia care sunt, prin natura lor, confidențiale.
- Consultațiile adresate de un avocat clientului acestuia sau destinate acestuia (atenție la proiecte, note manuscrise...), actele anexate corespondenței, respectiv actele din dosar, inclusiv, cele care au un aspect oficial.
- Observațiile privind interogatoriul și, în general, toate actele din dosar, toate informațiile și confidențele primite de avocat în exercitarea profesiei.
- Numele clienților și agenda avocatului.

- Convențiile privind onorariile, facturile, declarațiile de audit, dovezile plății onorariilor (jurisprudența repetată a JLD din Paris cu privire la acest punct; v. Cass.Civ. (Curtea Civilă) I, 13 martie 2008, nr. 05-11314)¹⁷.
- Regulamentele pecuniare și toate gestiunile de fonduri efectuate prin aplicarea art. 27 alineatul 2 din legea nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971.
- Informațiile solicitate de auditorii financiari sau de orice alte terțe părți (informații care nu pot fi comunicate de avocat decât clientului său).

Confiscarea acestor documente sau acte va fi contestată în mod sistematic de președintele baroului sau de delegatul acestuia.

Correspondența dintre avocați care poartă o mențiune oficială nu intră sub incidența secretului profesional (articolul 3 din RIN, articolul 66-5 din Legea 31 decembrie 1971 și Legea din 11 februarie 2004).

Poate fi vorba de:

- O corespondență echivalentă cu un act de procedură;
- O corespondență care nu face referire la niciun document, observație sau elemente confidențiale anterioare.

Această corespondență trebuie să respecte principiile de bază ale profesiei definite la articolul 1 din RIN privind principiile de bază ale profesiei de avocat (loialitate, demnitate, încredere, prudență, etc.).

Cu toate acestea, trebuie să se conteste confiscarea corespondenței oficiale în numele exercitării dreptului la apărare.

Actele oficiale asociate unei corespondențe confidențiale rămân confidențiale, chiar dacă judecătorii pot să le rețină din altă parte. În unele cazuri, judecătorii doresc să detașeze actele oficiale din suportul confidențial al acestora; în acest caz, contestația este vehementă.

Nu în ultimul rând, trebuie să se acorde o atenție deosebită corespondenței calificate eronat ca fiind oficială și care, în realitate, este confidențială.

---

¹⁷ Pentru a ne exprima precis și complet cu privire la acest punct, menționăm că, în ceea ce privește cererea de comunicare a facturilor onorariilor adresată de administrație unui avocat, Curtea de Apel din Paris a considerat că, întrucât nu este un document confidențial și nu include, în mod necesar, natura prestațiilor furnizate, o factură nu se află sub incidența secretului profesional, în sensul art. L86-A din registrul procedurilor fiscale (CA Paris, 6 nov. 2012, nr. 12/00099). Această soluție este confirmată printr-o decizie a Curții administrative de apel din Lyon din 16 mai 2013, care a limitat dreptul de control al administrației privind bazele art. 1649 c) G din codul general privind impozitele, considerând că nu poate afecta nici identitatea clienților, nici natura prestațiilor efectuate de custozii secretului profesional care, în cazul de față, prevalează (CAA Lyon, 16 mai 2013, *Ministrul bugetului, al conturilor publice și al funcției publice*, nr. 11LY01009). Pe de altă parte, Consiliul de stat (CE Ass., 27 mai 2005, *Departamentul Esone*, nr. 268564), ca parte a contenciosului comunicării și accesului la documentele administrative, a considerat că întreaga corespondență schimbată între un avocat și clientul acestuia, în special, consultanța juridică elaborată de avocat la intenția acestuia, convenția privind onorariile sau facturile aferente (a se vedea, de asemenea, Cass. I Ch Civ., 13 martie 2008, nr. 05-11314), în cazul în care constituie documente administrative în temeiul art. 1 din legea din 17 iulie 1978, sunt sub incidența secretului profesional, protejat de art. 66-5 din legea nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971. Cu toate acestea, judecătorul administrativ precizează că secretul profesional al avocaților nu se extinde la mandatele de plată emise de ordonatorul colectiv în vederea achitării facturilor prezentate, care rămân documente contabile ale primăriei, care pot fi comunicate oricărei persoane care solicită acest lucru, în baza art. L2121-26 din codul general al colectivităților teritoriale. Nu în ultimul rând, la aceste decizii se adaugă o notificare a Comisiei privind accesul la documentele administrative din data de 27 februarie 2014, care, la cererea de comunicare a facturilor unui cabinet de avocatură adresată primăriei Ploermel, reia principiile degajate prin hotărârea Consiliului de Stat din 27 mai 2005 (Notificarea CADA 20140080 – Ședința din 27/02/2014, Primăria Ploermel - http://www.cada.fr/avis-20140080_20140080.html).

3. CONFISCAREA DATELOR DIGITALE

Convorbirile telefonice, SMS-urile, email-urile reprezintă forme de corespondență electronică care pot fi captate de la distanță, mai ales la clientul avocatului, iar această captare poate constitui preambulul unei percheziții la avocat.

Astfel, vigilența este necesară în selectarea informațiilor dematerializate, întrucât din momentul în care datele sunt integrate în planul informatic, "*este deja prea târziu*".

PUNCTUL DE VIGILENȚĂ

Izolarea datelor informatice privind obiectul percheziției

Judecătorii se deplasează la cabinetele de avocatură cu specialiști IT, jandarmi, polițiști sau experți privați pentru a prelua o copie după toate elementele informatice (hard –disk-uri etc.) în scopul exploatării ulterioare.

Este esențial să se izoleze pe copia hard-disk-ului tot ceea ce privește obiectul percheziției, adică unicul dosar de care se ocupă judecătorul, pentru a efectua retranscrierea și a restitui copia avocatului.

Judecătorul de libertăți și detenție, sesizat cu o contestație, trebuie să cerceteze dacă confiscarea datelor informatice nu determină prejudicierea liberei exercitări a profesiei de avocat, respectării secretului profesional și a dreptului la apărare.

3.1. Copia după hard-disk trebuie să fie contestată în totalitate.

JLD trebuie să desemneze un expert (Cass. Crim., 25 iunie 2013, nr. 12-88021) și să-și definească exact misiunea pe baza cuvintelor-cheie, dezbătute în contradictoriu, în momentul ședinței, cu privire la actele puse sub sigiliu.

Este obligatoriu ca expertul să nu-și exprime opinia. Acesta trebuie, pur și simplu, să tipărească datele informatice identificate pornind de la cuvinte-cheie și să-i prezinte un raport JLD. Acest raport nu este, stricto sensu, un raport de expertiză, ci, mai degrabă o colecție de documente sigilate pe care doar JLD le poate deschide în momentul ședinței, cu excepția cazului în care există acordul părților pentru o consultație înainte de ședința de amânare a JLD.

3.2. Poșta electronică

Secția penală a Curții de Casație, prin hotărârea din 8 iulie 2015 (nr. 14-88457), a asimilat email-ul unei corespondențe telefonice, întrucât, fiind vorba, în materie de criminalitate organizată (art. 706-102-5 CPP), de captarea datelor informatice de la distanță, acest procedeu de captare este interzis avocaților, fiind posibilă doar percheziția în prezența președintelui baroului.

În cazul corespondenței asimilate convorbirilor telefonice, se aplică regimul prevăzut de art. 100-7 CPP. Fiind vorba de o interceptare a email-urilor care reprezintă date criptate, este necesar ca președintele baroului, el însuși notificat de judecător cu privire la criptare (este suficient ca judecătorul de instrucție să informeze președintele baroului cu privire la confiscarea de la distanță a email-urilor criptate...), să-i solicite confratelui decriptarea.

Trebuie să fim atenți la dispozițiile art. 434-15-2CP care prevăd:

„Se pedepsește cu trei ani de închisoare și cu amendă de 270 000 € fapta oricărei persoane care, luând la cunoștință de convenția secretă de descifrare a unui mijloc de criptologie care ar fi putut să fie utilizat pentru a pregăti, a facilita sau a comite o infracțiune sau un delict, refuză să predea convenția respectivă autorităților judiciare sau să o pună în aplicare, la cererea autorităților judiciare, prin aplicarea titlurilor II și III din cartea I din codul de procedură penală.

În cazul în care se opune refuzul în timp ce predarea sau punerea în aplicare a convenției ar fi permis evitarea comiterii unei infracțiuni sau a unui delict sau limitarea efectelor, pedeapsa este de cinci ani de închisoare, iar amenda de 450 000 €”.

Păstrarea confidențialității relației dintre avocat și client presupune renunțarea la tehnologie, pentru a privilegia șușotajul "la ureche", într-un loc securizat.

3.3. Date stocate în cloud

Odată cu dezvoltarea dematerializării schimburilor de date, apar noi probleme în materie de respectare a secretului profesional, care se referă, de acum înainte, la locurile de stocare (clouds, căsuța de e-mail etc.).

Noțiunea de domiciliu al avocatului, în sensul Codului de procedură penală se extinde la cloud. O percheziție a datelor conținute în cloud trebuie să respecte garanțiile oferite avocatului de articolul 56-1 CPP în ceea ce privește, în special, prezența președintelui baroului în timpul perchezițiilor.

Fișa nr. 4: CONTESTAREA PERCHEZIȚILOR ȘI A CONFISCĂRILOR

A. Controlul perchezițiilor: ședința judecătorului de libertăți și detenție ca urmare a contestării confiscării

Este vorba despre o ședință de tip hibrid, centrată, de fapt, pe culpabilitatea sau inocența avocatului percheziționat pur și simplu.

1. JLD TREBUIE SĂ DISPUNĂ DE ORIGINAL SAU DE O COPIE A DOSARULUI PROCEDURII

În termenul percheziției, documentele sau obiectele plasate sub sigiliu sunt transmise, fără întârziere, judecătorului de libertăți și detenție, cu originalul sau o copie a dosarului procedurii (art. 56-1 CPP). JLD trebuie să solicite comunicarea dosarului procedurii în original sau în copie pentru ședință, sub sancțiunea nulității (art. 59 al. 2 CPP).

2. PREȘEDINTELE BAROULUI VA SOLICITA COMUNICAREA DOSARULUI DE ANCHETĂ SAU DE INSTRUCȚIE

În perspectiva ședinței, președintele baroului va solicita comunicarea dosarului de cercetare sau de instrucție. Președintele baroului trebuie să solicite comunicarea actului judecătorului care sesizează JLD la începutul ședinței pentru reținerea informațiilor.

3. PERSOANE PREZENTE LA ȘEDINȚA JLD

Vor fi prezenți:

- Magistratul care a procedat la percheziție,
- Dacă este cazul, procurorul,
- Și avocatul la cabinetul sau la domiciliul căruia a fost efectuată percheziția și președintele baroului sau delegatul acestuia.

Și să nu uităm avocatul apărării! În cazul în care prezența acestuia nu este prevăzută în legislație, acesta este, evident, binevenit, conform intereselor din cauză!

4. ȘEDINȚA ARE LOC ÎN 5 ZILE DE LA DATA PRIMIRII DOCUMENTELOR CONFISCATE

O ședință a JLD are loc în termen de cinci zile de la primirea acestor acte, în cursul căreia judecătorul de libertăți și detenție deliberează cu privire la contestarea confiscării prin ordonanță motivată care nu face obiectul unui recurs.

În cadrul acestui control al contestațiilor, judecătorul de libertăți și detenție nu este judecătorul nulității. Este garantul "legalității" confiscării în sensul art. 56-1 CPP, și al loialității sale.

Trebuie să punem aceste elemente practice în perspectivă.

Raportul realizat de Jacques Beaume susține că „*judecătorul de libertăți și detenție, custodele firesc „de nivel secundar” al libertății individuale sau al vieții private care pot fi compromise de o anchetă, nu trebuie să intervină „decât” pentru a garanta legalitatea și proporționalitatea investigației intruzive pentru libertate sau viața privată*”¹⁸.

Pentru actualul Ministru al Justiției, Jean-Jacques Urvoas, „*judecătorul de libertăți și detenție are rolul de a contrabalansa și a asigura viabilitatea cazului*”¹⁹.

Unii JLD susțin că JLD „*nu este un alibi pentru creșterea puterii prerogativelor parchetului sau o simplă cameră de înregistrare care-și depune ștampila pe cererile care îi sunt transmise. Importanța fundamentală a protecției libertăților trebuie să determine eficiența, spiritul critic al JLD, implicat în dosarele care i-au fost adresate (...). JLD trebuie să aprecieze, pe fond, dacă măsura solicitată este necesară pentru anchetă, dacă este utilă pentru stabilirea adevărului și dacă este proporțională cu gravitatea infracțiunii. Cu alte cuvinte, cerința anchetei justifică încălcarea libertăților individuale? (...) Libertățile individuale nu sunt garantate decât în schimbul unui control efectiv*”²⁰.

Prin decizia pronunțată la data de 09 octombrie 2014, Jean-Michel Hayat, Președintele Tribunalului de Mare Instanță din Paris, aflat în funcția de JLD, a consacrat necesitatea exercitării unui „*control suficient de riguros pentru a evita, sub orice formă, prejudicierea liberei exercitări a profesiei de avocat, a respectării secretului profesional și a dreptului la apărare*”²¹.

În acest punct, Secțiunea penală a Curții de Casație, printr-o hotărâre pronunțată la data de 22 martie 2016, a considerat că nu poate fi transcrisă conversația telefonică dintre un avocat, pus sub interceptare și președintele baroului din care face parte acesta, care nu a evidențiat nicio dovadă de participare personală a acestuia (a președintelui baroului!) la comiterea unei infracțiuni penale²².

---

¹⁸ Jacques Beaume, *Raport privind procedura penală*, pagina 32 : <http://www.justice.gouv.fr/publication/rap-beaume-2014.pdf>

¹⁹ Interviu din 25 mai 2016, Les Quatre Verites, France 2.

²⁰ Sophie Carrere, JLD TGI Tours, Gazette du Palais, 15 -21 august 2014, nr. 227 - 233.

²¹ Gazette du Palais, « *Despre secretul profesional al avocatului : permanența gloriei și a decăderii*», vineri, 28 – duminică, 30 noiembrie 2014, nr. 332 - 334.

²² Cass. Crim., 22 martie 2016, nr. 1 5-83205.

Prin urmare, s-a reținut, în final, faptul că conversația telefonică dintre un avocat percheziționat, apoi pus sub ascultare cu președintele baroului din care face parte este, în principal, strict confidențială și sub incidența secretului profesional.

5. TREBUIE SĂ SE PROCEDEZE LA EXAMINAREA MINUȚIOASĂ A FIECĂRUIA DINTRE DOCUMENTELE CONFISCATE

Orice velleitate de analiză „în vrac” a actelor confiscate trebuie să fie, prin urmare, respinsă în mod imperativ.

În cursul ședinței, JLD audiază:

- Magistratul care a procedat la percheziție,
- Și, dacă este cazul, procurorul,
- Și avocatul la cabinetul sau la domiciliul căruia a fost efectuată percheziția și președintele baroului sau delegatul acestuia.

Poate deschide documentul sigilat în prezența acestor persoane. Cu ocazia audierii persoanelor implicate în percheziție, JLD nu este obligat să monitorizeze ordinea intervențiilor prevăzută de articolul 56-1 CPP.

JLD trebuie să examineze pentru fiecare document dacă există sau nu, în mod intrinsec, dovada participării avocatului la comiterea unei infracțiuni incriminată în cadrul instrucției.

Amintim că, conform Curții de Casație, „*secretul profesional al avocatului nu poate împiedica confiscarea actelor care pot stabili eventuala participare a acestuia la o infracțiune penală*” (Cass. Crim. 14 ianuarie 2003, nr. 02-87062).

Cu toate acestea, „*ca să poată fi confiscate în mod valabil, obiectele sau documentele trebuie să conțină revelația intrinsecă a participării avocatului la infracțiune, iar aceasta nu trebuie înțeleasă ca privind doar elemente constitutive ale acesteia, cu excepția cazului în care nu se cunoaște jurisprudența menționată mai sus a Curții de Casație care vizează actele care pot să determine eventuala participare a persoanei interesate la o infracțiune penală, termenul intrinsec indicând că verosimilitatea implicării trebuie să rezulte chiar din documentul confiscat*”²³.

Nu sunt satisfăcătoare criteriile cu geometrie variabilă, luate adesea în considerare de unii judecători de libertăți și detenție pentru a valida anumite confiscări, precum:

- „O legătură directă cu faptele care fac obiectul anchetei și sunt utile pentru stabilirea adevărului”,
- „O legătură suficientă cu cazul”,
- „Documentele sunt în raport direct cu infracțiunile care fac obiectul prezentei proceduri”,
- „Documentele prezintă un interes evident și sunt considerate utile pentru stabilirea adevărului”,
- „Necesitatea de a examina documentele în scopul analizării relației cu faptele incriminate și utilitatea acestora pentru stabilirea adevărului”.

---

²³ Cass. Crim., 8 iulie 2015, nr. 15-81179. În același sens, a se vedea Cass. Crim., 8 septembrie 2015, nr. 14-83306 : «*excepția de la obligația de păstrare a secretului profesional între avocați este permisă atunci când un act dezvăluie, în mod intrinsec, comiterea unei infracțiuni de către avocat*».

Ca protector al secretului profesional, președintele baroului sau delegatul acestuia trebuie să pregătească minuțios controlul contestațiilor. Președintele baroului sau delegatul acestuia poate prezenta concluzii până la data ședinței, și trebuie să pledeze în mod intransigent pentru protecția secretului profesional și restituirea imediată a actelor către avocatul percheziționat.

B. Hotărârea judecătorului de libertăți și detenție cu privire la contestații

1. CONFIRMAREA CONFISCĂRII SAU RESTITUIREA IMEDIATĂ

JLD deliberează, prin ordonanță motivată care nu poate fi supusă recursului, în termen de cinci zile de la data primirii elementelor privind contestația.

În cazul în care reține că nu este necesară confiscarea documentului sau a obiectului, judecătorul de libertăți și detenție dispune:

- Restituirea imediată a acestuia,
- Distrugerea procesului-verbal al operațiunilor
- Și, dacă este cazul, anularea oricărei referințe la acest document, la conținutul acestuia sau la acest obiect, care figurează în dosarul procedurii.

În caz contrar, dispune anexarea documentului sigilat și a procesului verbal la dosarul procedurii. Această decizie nu exclude posibilitatea ulterioară pentru părți de a solicita nulitatea confiscării, după caz, înaintea instanței de judecată sau a camerei de instrucție.

Atunci când consideră că s-a adus atingere secretului profesional, JLD poate pronunța o ordonanță de restituire totală sau parțială a obiectelor sau documentelor confiscate în momentul percheziției.

2. TREBUIE SĂ SE IA ÎN CONSIDERARE FAPTUL CĂ DOCUMENTELE RESTITUITE NU CONȚIN DOVADA PARTICIPĂRII AVOCATULUI LA COMITEREA UNEI INFRAȚIUNI

Secțiunea penală a Curții de Casație consideră în mod constant faptul că, dacă, protecția secretului profesional este de ordin public, *“nu este mai puțin important ca judecătorul de instrucție să rețină din art. 96 și 97 CPP puterea de a confisca astfel de acte dacă pot stabili dovada participării avocatului la o infracțiune”* (Cass. Crim. 27 iunie 2001, nr. 01-81865).

Cu toate acestea, fiind vorba de documente restituite aflate sub incidența secretului profesional și consacrate ca atare de JLD, acestea trebuie considerate ca neconținând dovada participării avocatului la comiterea unei infracțiuni.

Ordonanța JLD nesusceptibilă de recurs va dobândi, astfel, autoritate de lucru judecat cu privire la secretul profesional și, prin urmare, la absența dovezilor în fiecare act, astfel încât această decizie care a dobândit putere de lucru judecat se opune convocării de către judecătorul de instrucție pentru un interogatoriu la prima înfățișare.

C. Nulitatea perchezițiilor: sancționarea nerespectării formalităților și a garanțiilor procedurale (articolele 56-1 alineatul 1 și 59 alineatul 2 CPP)

Chestiunea referitoare la nerespectarea formalităților și a garanțiilor procedurale privește avocatul pus sub acuzare care a devenit parte în proces.

Contestarea președintelui baroului constituie a anticipare a eventualei invocări a excepțiilor de nulitate de către avocatul care a fost ulterior pus sub acuzare.

Contestarea președintelui baroului are ca scop deschiderea terenului pentru excepțiile de nulitate pentru a evita obiecțiunile din partea anumitor judecători de instrucție sau a anumitor camere de instrucție cu privire la caracterul nefondat al cauzei de nulitate pentru motivul lipsei contestației anterioare a președintelui baroului.

Art. 56-1 CPP prevede la alineatul 1 cauze de nulitate legate de:

- calitatea persoanei care efectuează percheziția (un magistrat),
- absența președintelui baroului sau a delegatului acestuia,
- lipsa motivării deciziei magistratului,
- faptul că decizia magistratului nu a fost adusă la cunoștința președintelui baroului sau a delegatului acestuia de la începutul percheziției,
- faptul că alte persoane decât judecătorul și președintele baroului sau delegatul acestuia au consultat sau au luat la cunoștință despre documentele sau obiectele care se aflau la locul percheziției înainte de eventuala confiscare a acestora,
- la faptul că documentele sau obiectele confiscate se referă la alte infracțiuni decât cele menționate în decizia judecătorului.

În această perspectivă, trebuie subliniată hotărârea de casație parțială pronunțată de Secțiunea penală a Curții de casație la data de 9 februarie 2016 (nr. 15-85063). Ca parte a unui curent jurisprudențial fondator al rolului de președinte al baroului contestatar definit anterior prin hotărârea Secțiunii penale din 8 ianuarie 2013 (nr. 12-90063), această hotărâre amintește faptul că Președintele baroului sau delegatul acestuia care exercită prerogativele art. 56-1 din CPP este **"responsabil de protecția dreptului la apărare"**, și, mai ales, decide că *"lipsa, în decizia luată de către magistrat, a motivelor care justifică percheziția și descriu obiectul acesteia, care privează președintele baroului, responsabil de protecția dreptului la apărare, de informațiile care îi sunt rezervate și interzice apoi controlul real și eficient al acestei măsuri de către judecătorul de libertăți și detenție eventual sesizat, afectează, cu siguranță, interesele avocatului în cauză."*

Articolul 59 CPP, prevede, de exemplu, la alineatul 1, nulitatea oricărei percheziții care începe înainte de ora 6.00 și după ora 21.00. Art. 59 alineatul 2 din CPP prevede că toate formalitățile prevăzute de art. 56-1 CPP sunt sub sancțiunea nulității.

Avocatului percheziționat i se va reproșa neregula și va fi motivată anularea mandatului de percheziție, precum și procedura ulterioară (Cass. Crim., 18 noiembrie 2015, nr. 15-83400)²⁴.

---

²⁴ Cu privire la excepțiile de nulitate textuale și virtuale, autorii fac trimitere la lucrarea lui Alexandre Gallois « *Nulitățile procedurii penale* », Editura Gazette du Palais, Colecția Guide Pratique, 2016, și a lui Francois Saint-Pierre « *Ghidul de apărare penală* », Guides Dalloz, Ediția 8 2015-2016.

CONCLUZII

De fapt, există "un înainte și un după" al percheziției din 4 martie 2014, efectuată la confratele nostru Thierry Herzog. Am trecut apoi de la un climat general brutal la ceea ce Pascal Eydoux, Președintele Consiliului național al barourilor numește "curtoazie asasină".

Amintim o dovadă: scopul măsurii intruzive nu este căutarea adevărului, ci manifestarea transparenței. În această privință, autoritatea judiciară ignoră echitatea. Privilegiază oportunitatea. Percepe legea ca accesoriu. Al cruzimii sau al umanității, în funcție de moment.

Prin urmare, contestația președintelui baroului nu are alt scop decât să permită avocatului care nu va fi cercetat să încerce să țină sub control voința autorității judiciare de a-și impune demersul, și avocatului care va fi pus sub acuzare după percheziție să exercite pe deplin dreptul la apărare în prelungirea aceluiași drept de exercitare prealabil din partea președintelui baroului sau a delegatului acestuia.

Și se va face dreptate...

ANEXE

I. CELE 10 PORUNCI ALE AVOCATULUI PERCHEZIȚIONAT

II. CELE 10 PORUNCI ALE PREȘEDINTELUI BAROULUI SAU ALE DELEGATULUI ACESTUIA PREZENT ÎN TIMPUL PERCHEZIȚIEI

III. LISTA DE VERIFICARE

Puncte care trebuie verificate în timpul unei percheziții sau vizite la cabinetul și/sau la domiciliul unui avocat, precum și ședința cu privire la contestații înaintea judecătorului de libertăți și detenție.

IV. LISTA MEMBRILOR COMISIEI PENTRU DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE OMULUI DIN CADRUL CONSILIULUI NAȚIONAL AL BAROURILOR – MANDATUL 2015-2017

Anexa 1

CELE 10 PORUNCI ALE AVOCATULUI PERCHEZIȚIONAT

1. Să nu opună rezistență fizică la percheziție și să permită președintelui baroului sau avocatului acestuia să acționeze. Să nu aprobe percheziția și confiscarea. Să-și păstreze calmul.
2. Să păstreze legătura cu președintele baroului sau delegatul acestuia de la începutul percheziției, în măsura în care este posibil.
3. Să pună la dispoziția judecătorului o cameră a cabinetului, unde nu au acces ceilalți avocați și personalul cabinetului pentru întrunirea judecătorului, a anchetatorilor și a grefierului.
4. Să nu permită accesul colaboratorilor și al celorlalți asociați ai cabinetului la locul percheziției.
5. Să convină, în prealabil, o atitudine comună pentru toți membrii cabinetului în caz de percheziție; să evite dramatizarea, să continue funcționarea normală a cabinetului în mod vigilent și să restrângă percheziția la avocatul numit de client sau la dosarul care face obiectul percheziției, eventual, prin consultare și cu intervenția punctuală a altor asociați pentru a evita demonizarea avocatului percheziționat.
6. Să păstreze tăcerea. Să evită să răspundă sau să facă aluzie la fondul dosarului (riscul de autoacuzare) cu orice persoană, inclusiv magistratul sau anchetatorii cu care nu trebuie să aibă o relație de proximitate sau de familiaritate.
7. Să urmărească percheziția împreună cu președintele baroului sau delegatul acestuia, avertizându-l cu privire la riscurile de prejudiciere a secretului profesional. Să nu se exprime decât cu privire la caracterul confidential sau nu al elementelor sau obiectelor avute în vedere pentru confiscare.
8. Să prefere, în ceea ce privește organizarea, o clasificare codificată a dosarelor din cabinet pentru a evita un acces generalizat la celelalte dosare.
9. Să păstreze divizarea dosarelor în cabinet pentru a evita fenomenul de contagiune a intruziunii în caz de percheziție.
10. Să prefere o organizare strictă, individuală, compartimentată și securizată a sistemului informatic (să cripteze datele). Atenție la art. 434-15-2 din codul penal.

Anexa II

CELE 10 PORUNCI ALE PREȘEDINTELUI BAROULUI SAU ALE DELEGATULUI ACESTUIA ÎN MOMENTUL PERCHEZIȚIEI

1. Să citească cu atenție mandatul de percheziție (respectarea cerințelor formale; definiția infracțiunii cercetate; definiția domeniului de percheziție și a cercetărilor).
2. Să-i solicite, ori de câte ori este necesar, confratelui percheziționat să-și păstreze calmul și liniștea.
3. Să atragă atenția magistratului cu privire la prejudicierea secretului profesional și a exercitării profesiei de avocat în cadrul cabinetului de către anchetatori.
4. Să se asigure că numai magistratul care efectuează percheziția consultă documentele și obiectele, cu excluderea tuturor celorlalte persoane dintre anchetatori care nu acces pentru a citi, a confisca, a scrie, cu o rezervă pentru procuror în funcție de circumstanțe.
5. Să se asigure că cercetările rămân axate pe motivele percheziției descrise în mandat.
6. Să conteste automat confiscarea oricărui document sau obiect pe motiv de protecție a tuturor secretelor protejate de lege și a dreptului la apărare. Să solicite sigilarea imediată a documentelor contestate.
7. Să se asigure că procesul-verbal de contestație este elaborat în mod corect și conține rezervele președintelui baroului sau ale delegatului acestuia.
8. Să recitească cu atenție procesele-verbale întocmite cu ocazia percheziției înainte de a semna.
9. Să pregătească ședința de contestare înaintea JLD cu confratele percheziționat.
10. Cu ocazia ședinței de contestare, să ia ultimul cuvântul după judecătorul de instrucție, procuror, avocatul percheziționat și avocatul apărării solicitând examinarea minuțoasă a fiecărui act.
În cazul confiscării documentelor informatice, să solicite numirea unui expert de către JLD pentru misiunea referitoare la cuvintele-cheie dezbătute în contradictoriu.
Să solicite amânarea ședinței pentru examinarea confiscărilor de documente până la prezentarea raportului expertului informatic.
Să solicite traducerea tuturor actelor într-o limbă străină și amânarea ședinței până la primirea traducerii.

LISTA DE VERIFICARE

Puncte care trebuie verificate în timpul unei percheziții sau vizite la sediul unui cabinet și/sau la domiciliul unui avocat, și pentru ședința de contestație înaintea judecătorului de libertăți și detenție.

1. ÎNAINTE DE INTRAREA ÎN CABINETUL SAU DOMICILIUL PERCHEZIȚIONAT

Percheziția începe după ora 6.00 dimineața și înainte de ora 21.00 seara, cu excepția cazului în care ancheta se referă la :

- O încălcare a legislației privind stupefiantele (art. 706-28 CPP).
- Activitățile de proxenetism sau de recurgere la prostituția minorilor (art. 706-35 CPP)
- Activități de criminalitate organizată (art. 706-73 CPP și 706-89 CPP).

Un magistrat efectuează percheziția.

Este prezent un grefier.

O decizie scrisă motivată luată de acest magistrat indică :

- Tipul de infracțiune sau de infracțiuni de care este acuzat avocatul, care fac obiectul investigațiilor,
- Motivele care justifică percheziția (indicii prealabile),
- Obiectul acesteia,
- Adresa locurilor în care poate fi efectuată percheziția.

Decizia este adusă la cunoștința președintelui baroului sau a delegatului acestuia încă de la începutul percheziției.

Persoana vizată de percheziție este un avocat care este încă înscris în tabloul avocaților sau care a fost înscris.

2. ÎN TIMPUL PERCHEZIȚIEI

Avocatul care face obiectul percheziției și-a exprimat acordul printr-o declarație scrisă de mână (art. 75 CPP).

Avocatul este prezent fizic. Dacă nu, de ce?

Avocatul absent a fost invitat "*să desemneze un reprezentant la alegere*", altul decât președintele baroului sau delegatul acestuia prezent în momentul percheziției, și altul decât cei doi martori aleși de magistrat și care nu se află sub autoritatea acestuia.

În cazul în care avocatul nu a putut "*desemna un reprezentant la alegere*", ofițerul de poliție judiciară a ales doi martori solicitați de acesta din afara persoanelor aflate sub autoritatea sa administrativă.

- Avocatul își exercită dreptul de a nu spune nimic.
- Reprezentantul avocatului, președintele baroului sau delegatul acestuia și martorii desemnați au asistat la toate operațiunile de percheziție.
- Doar președintele baroului sau delegatul acestuia și magistratul iau/au luat la cunoștință despre documentele sau obiectele aflate la fața locului înainte de eventuala confiscare a acestora.
- Polițiștii și anchetatorii nu au luat la cunoștință despre documentele prezente în cabinet și despre cele confiscate.
- Nu pot fi confiscate documentele sau obiectele privind alte infracțiuni decât cele menționate în decizia judecătorului și care aduc atingere secretului profesional.
- Dacă este necesar, președintele baroului sau delegatul acestuia solicită din nou comunicarea deciziei magistratului în cursul percheziției.
- Libera exercitare a profesiei de avocat și funcționarea cabinetului nu vor fi împiedicate de magistrat în timpul percheziției.
- În măsura în care este posibil, se va pune un document la dispoziția magistratului și a anchetatorilor pe durata percheziției.
- În caz de confiscare a documentelor informatice, se izolează pe copia hard-disk-ului ceea ce are legătură cu obiectul percheziției, adică singurul dosar de care este responsabil judecătorul, pentru a efectua retranscrierea și a restitui copia avocatului.
- Se opune confiscării tuturor actelor și documentelor.
- Se verifică plasarea sub sigiliu și închiderea oricărui fel de act și document confiscat.
- Un proces-verbal diferit de cel al percheziției enumeră toate contestațiile președintelui baroului sau ale delegatului acestuia, actele puse sub sigiliu și rezervele.
- Contestațiile sunt menționate în procesul-verbal de confiscare și de plasare sub sigiliu.

3. LA SFÂRȘITUL PERCHEZIȚIEI

- Se citește cu atenție procesul-verbal de confiscare și sigilare.
- Se semnează procesul-verbal de confiscare și sigilare.
- Se refuză semnarea procesului-verbal de confiscare și sigilare din cauza unei opoziții ireductibile cu magistratul.
- Procesul-verbal al operațiunilor est semnat de persoanele vizate la art. 66 CPP.

Ședința judecătorului de libertăți și detenție cu privire la contestarea actelor și documentelor confiscate în timpul percheziției

1. ÎNAINTEA DE ȘEDINȚA JLD

- Ședința are loc, iar ordinul este pronunțat în termen de 5 zile de la data primirii actelor de către JLD.
- Pregătirea ședinței cu avocatul care a suferit percheziția.
- Președintele tribunalului solicită comunicarea dosarului de cercetare sau de instrucție.

2. VERIFICĂRI CARE TREBUIE EFECTUATE

- Percheziția a fost fondată pe indicii prealabile eventualei comiteri a unei infracțiuni de către avocat.
- Percheziția are ca obiect găsirea de indicii sau dovezi ale infracțiunii.

3. ÎN TIMPUL ȘEDINȚEI JLD

- La începutul ședinței, președintele baroului solicită comunicarea actului magistratului care a sesizat JLD.
- Fiecare act confiscat face obiectul unui examen individual și amănunțit în timpul ședinței.
- În caz de confiscare a documentelor informatice și de transcriere a unui hard-disk, se definește cu exactitate misiunea expertului pe baza unor cuvinte-cheie dezbătute în contradictoriu în timpul ședinței privind actele plasate sub sigiliu.
- Actele nereținute de JLD se vor restitui imediat avocatului.
- JLD dispune anularea oricărei referințe la documentele restituite, la conținutul sau obiectul acestora, care figurează în dosarul procedurii.

Anexa IV

LISTA MEMBRILOR COMISIEI PENTRU DREPTURILE ȘI LIBERTĂȚILE OMULUI DIN CADRUL CONSILIULUI NAȚIONAL AL BAROURILOR – MANDATUL 2015-2017

Președinte: Françoise MATHE

Vice-președinte: Florent LOYSEAU DE GRANDMAISON

Referent oficiu: Marie-Aimée PEYRON

Membri:

- Xavier BRUNET
- Erick CAMPANA
- Clotilde LEPETIT
- Vincent NIORÉ
- Richard SÉDILLOT
- Béatrice VOSS

Persoane calificate:

- Philippe CHAUDON – fostul președinte al comisiei LDH (Marseille)
- Jean DANET – profesor universitar, avocat onorific (Nantes)

Experți:

- David LEVY – avocat înscris în baroul din Paris, Co-președinte al Baroului penal internațional, drept penal/drept constituțional
- Alain MIKOVSKI - avocat înscris în Baroul din Paris, fost președinte al Comisiei pentru libertățile și drepturile omului din cadrul Consiliului național al barourilor
- Dominique ATTIAS - avocată înscrisă în Baroul din Paris, referent al Grupului de lucru CNB dreptul minorilor
- Marianne LAGRU - avocat înscris în Baroul din Paris, dreptul cetățenilor străini
- Virginie BIANCHI - avocat înscris în Baroul din Paris, dreptul penitenciar

Membri permanenți ai Consiliului național al barourilor :

- Géraldine CAVAILLÉ – Director Departamentul juridic
- Corinne MÉRIC – Jurist Departamentul juridic

OBSERVAȚII

Logo

Consiliul Național al Barourilor

© Consiliul național al barourilor
Prima ediție | Septembrie 2016
Instituție de utilitate publică
Art. 21-1 din legea nr. 71-1130 din 31 decembrie 1971
Cu modificările ulterioare

22 rue de Londres - 75009 Paris
Tel. 01 53 30 85 60 - Fax. 01 53 30 85 62
www.cnb.avocat.fr
ldh@cnb.avocat.fr - cnb@cnb.avocat.fr

Acest document destinat exclusiv avocaților
a fost elaborat de Comisia CNB
pentru drepturile și libertățile omului

În niciun caz, nu poate face obiectul unei difuzări sau redifuzări în afara cadrului strict al profesiei. Ca atare, reproducerea și reutilizarea nu sunt autorizate decât cu acordul prealabil al avocaților și pentru utilizare cu privire la activitatea profesională a acestora. Orice altă difuzare sau reutilizare este supusă aprobării prealabile a Consiliului național al barourilor, care își păstrează toate drepturile de proprietate intelectuală. Va fi, în orice caz, subordonată respectării integrității informațiilor și datelor și indicării exacte a surselor.